

Karlstad Business School

Handelshögskolan vid Karlstads universitet

Filippa Jakobsson

”Ventilen” för koncerninterna lån i 24 kap. 10 e § IL

Går den att tolka på ett rättssäkert sätt?

The exemption of intercompany loans in Chapter 24:10 e § IL

Is it possible to interpret it in a legally secure manner?

Skatterätt
D-Uppsats

Termin: VT 2015
Handledare: Stefan Olsson

Sammanfattning

De svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna återfinns i 24 kap. 10 a-f §§ IL och begränsar den annars generella avdragsrätten på räntor. Reglerna riktar sig mot räntekostnader hänförliga till koncerninterna lån och utformades efter att HFD fastslagit att skatteflyktslagen inte var tillämpligt på förfarandet med räntesnurror. Räntesnurror hade blivit ett allt vanligare fenomen och beräknades kosta staten cirka sju miljarder kronor årligen i skattebortfall. De första ränteavdragsbegränsningsreglerna trädde i kraft den första januari 2009. Reglerna utsattes dock för omfattande kritik och genom utnyttjande av regelverket fick bestämmelserna inte önskad effekt. Detta ledde till att nya skärpta regler gällande ränteavdragsbegränsningar trädde i kraft den första januari 2013 för att ytterligare skydda den svenska bolagsskattebasen. Även de nya reglerna har kritiserats, främst på grund av den tillämpningsproblematik som har uppstått som en följd av de svårtolkade rekvisit som lagen innehåller. I 24 kap. 10 e § återfinns den s.k. ventilen, ett undantag till avdragsbegränsningen, som innebär att ränteavdrag får göras om skuldförhållandet som ligger till grund för lånet är huvudsakligen affärsmässigt motiverat. Vad som är huvudsakligen affärsmässigt motiverat är inte definierat i lagtexten och även förarbetena saknar en tydlig definition. Tolkningen har på så vis lämnats fri till domstolarna. HFD har i sin tur bland annat uttalat att organisatoriska skäl inte ingår i affärsmässiga skäl, varpå omstruktureringar inte har ansetts vara affärsmässigt motiverade. En tolkning som saknar stöd i lagtexten. Då reglerna är näst intill omöjliga att tolka samt svåra att förutse, kan de ifrågasättas ur ett rättssäkerhetsperspektiv. Även EU-kommissionen har ifrågasatt reglernas förenlighet med etableringsfriheten då reglerna nästan uteslutande träffar gränsöverskridande transaktioner. Då HFD gjort bedömningen att de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna inte strider mot EU-rätten utan att inhämta ett förhandsbesked har EU-kommissionen nu inlett ett överträdelseförfarande mot Sverige.

Förkortningslista

EES	Europeiska ekonomiska samarbetsområdet
EU	Europeiska unionens funktionssätt
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
IL	Inkomstskattelagen
Not	Notis
Prop.	Proposition
Ref	Referat
RF	Regeringsformen
RÅ	Regeringsrättens årsbok
SKV	Skatteverket

1	Inledning.....	6
1.1	Bakgrund.....	6
1.2	Problemformulering	8
1.3	Syfte.....	8
1.4	Avgränsningar.....	9
1.5	Metod och material	9
1.5.1	Inledning.....	9
1.5.2	Rättsdogmatik	9
1.5.3	Rättskällor och rättskälleläran	10
1.5.4	Val av metod och material.....	11
1.5.5	Värderingar och neutralitet	11
1.5.6	Komparativ metod.....	12
1.6	Legalitetsprincipen.....	13
1.7	Disposition	13
2	Ränteavdragsbegränsningsreglerna.....	15
2.1	Räntesnurror.....	15
2.2	Intressegemenskap.....	15
2.3	Huvudregler	16
2.4	Kompletteringsregler.....	17
2.4.1	Inledning.....	17
2.4.2	"Tioprocentsregeln"	17
2.4.3	Ventilen	19
2.5	Huvudsakligen affärsmässigt motiverat	21
2.6	Ränteavdragsbegränsningar i förhållande till EU-rätten	22
2.7	Tillämpningsproblematik och kritik	24
3	Rättspraxis	28
3.1	Inledning	28
3.2	Ränteavdrag tillåtet.....	28
3.2.1	HFD 2011 ref. 90 I.....	28
3.2.2	HFD 2011 ref. 90 V	28
3.2.3	HFD 2011 not. 3	29
3.2.4	HFD mål nr 6062-11	30
3.2.5	Sammanfattning av rättspraxis	30
3.3	Ränteavdrag ej tillåtet.....	31
3.3.1	Dnr 38-13/D	31
3.3.2	Dnr 71-13/D	31
3.3.3	HFD 2011 ref. 90 II	32
3.3.4	HFD 2011 ref. 90 II	33
3.3.5	HFD 2011 ref. 90 IV.....	34
3.3.6	HFD mål nr 7649-09.....	34
3.3.7	Sammanfattning av rättspraxis	34
4	Analys och tolkning.....	36
4.1	Inledning	36
4.2	Går det att bedöma ventilens rekvisit "huvudsakligen affärsmässigt motiverat"?	36
4.3	Är ventilen i 24 kap. 10 e § IL förenlig med legalitetsprincipen?.....	37
4.4	Är ränteavdragsbegränsningsreglerna förenliga med etableringsfriheten i artikel 49 EUF-fördraget?	38
5	Slutsats	40
5.1	Inledning	40
5.2	Ränteavdragsbegränsningsreglernas framtid	40

Referenslista..... 41

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Svensk rätt innehåller generellt mycket omfattande regler om rätt till avdrag för ränteutgifter, dessa återfinns i 16 kap. Inkomstskattelagen (1999:1229). Syftet med avdragsrätten är bland annat att underlätta för företag att genom lån kunna finansiera sin verksamhet och nya investeringar.¹ Det finns i princip två sätt för ett moderbolag att finansiera sitt dotterbolag, genom att tillföra eget kapital eller främmande kapital. Med främmande kapital avses lån. Beroende på hur företagen väljer att göra finansieringen är skatteeffekterna olika. Tillförs eget kapital genom utdelning är denna varken avdragsgill för givaren eller skattepliktig för mottagaren. För ett lån är däremot räntan avdragsgill respektive skattepliktig. Är både moder- och dotterbolag belägna i Sverige blir detta många gånger ett nollsummespel. Undantag förekommer exempelvis om ett av de inblandade bolagen är ett investmentföretag eller en kommun som inte är skyldiga att erlagga full bolagsskatt i Sverige. Vid gränsöverskridande investeringar kan detta däremot leda till att räntekostnaden är avdragsgill samtidigt som motsvarande ränteintäkt inte är skattepliktig. Detta har sedan näringsbetingade andelar blev skattefria den 30 juni år 2003 utnyttjas i skatteplaneringssyfte genom så kallade räntesnurror.² År 2008 gjorde Skatteverket en uppskattning att denna typ av skatteplanering ledde till ett årligt skattebortfall på ungefär sju miljarder kronor.³

I två avgöranden i HFD, RÅ 2007 ref. 84 och ref. 85, de så kallade ”Industrivärdendomarna” slogs det fast att skatteflyktslagen inte var tillämplig på förfarandet med räntesnurror.⁴ Detta ledde fram till att regler om ränteavdragsbegränsningar utformades under 2008 och trädde i kraft den första januari 2009.⁵ Ränteavdragsbegränsningen gällde dock bara vid interna lån som finansierat interna förvärv av andelar och avsåg inte övriga interna lån eller externa lån.⁶ Enligt Skatteverkets kartläggning bidrog de nya reglerna om ränteavdragsbegränsning inte till minskad planeringsaktivitet utan ledde istället till oönskade konsekvenser med utnyttjande av regelverket.⁷ Bland annat placerades interna fordringar inom koncernen så att tioprocentregeln skulle bli tillämplig. Detta genom att lån flyttades från ett företag inom intressegemenskapen hemmahörande i ett lågskatteland till ett annat företag inom intressegemenskapen där lånet beskattades med minst tio procent, enbart

---

¹ Dahlberg, Internationell beskattning, s.213

² Tivéus, Skattenytt 2008, s. 735

³ SKV promemoria – ”förslag om begränsningar i avdragsrätten för ränta m.m. på vissa skulder”, s.11

⁴ Tivéus, Skattenytt 2008, s. 735

⁵ Tivéus, Skattenytt 2008 s. 736

⁶ Lagrådsremiss, Effektivare ränteavdragsbegränsningar, s.12.

⁷ Lagrådsremiss, Effektivare ränteavdragsbegränsningar, s.19.

på grund av skatteskal.⁸ Detta fick till följd att nya skärpta regler gällande ränteavdragsbegränsningar trädde i kraft den första januari 2013 för att ytterligare skydda den svenska bolagsskattebasen. Den nya lagstiftningen begränsar alla typer av koncerninterna lån, oavsett vad de har använts till.⁹

Reglerna om ränteavdragsbegränsningar återfinns i 24 kap. 10 a-e §§ IL och är både komplicerade och svårtolkade.¹⁰ Reglerna om ränteavdragsbegränsningar innehåller två undantag, där räntekostnaden ändå är avdragsgill, den så kallade ”tioprocentsregeln” i 24 kap. 10 d § IL och ”ventilen” i 24 kap. 10 e § IL. Tioprocentsregeln innebär kortfattat att ränteutgifterna är avdragsgilla om beskattningen är minst tio procent på inkomsten motsvarande ränteutgiften i den stat där det företag inom intressegemenskapen som faktiskt har rätt till inkomsten hör hemma, om företaget bara skulle ha haft den inkomsten. Enligt tredje stycket i 24 kap. 10 d § IL gäller inte tioprocentsregeln om det huvudsakliga skälet till skuldförhållandet är att skapa en väsentlig skatteförmån inom intressegemenskapen.¹¹ Det andra undantaget, ventilen, som återfinns i 24 kap. 10 e § IL har för avsikt att tillåta ränteavdrag om skuldförhållandet är i huvudsak affärsmässigt motiverat. Det innebär att om transaktionerna har vidtagits av huvudsakligen affärsmässiga skäl, får ränteutgiften dras av även om inkomsterna beskattas till lägre än 10 procent.

Även de nya reglerna har varit föremål för kritik, främst med tanke på de subjektiva rekvisit som lagtexten innehåller. Inte minst har uttrycket ”affärsmässigt motiverat” i ventilen skapat stor debatt och osäkerhet. Vad är egentligen affärsmässigt motiverat?¹² Av propositionen framkommer att ventilen ska tillämpas restriktivt för att syftet med avdragsbegränsningen, att motverka att det svenska skatteunderlaget urholkas, ska kunna uppnås. Vad gäller affärsmässiga skäl har detta inte belysts i propositionen mer än att det ska ligga sunda företagsekonomiska och affärsmässiga överväganden bakom de transaktioner som ska bedömas, utöver eventuella skatteeffekter. HFD gör även skillnad på organisatoriska och affärsmässiga skäl.¹³ Om organisatoriska skäl uttalade HFD bland annat i mål 7649-09 att även om omstruktureringen var väl motiverad för den bedrivna verksamheten så var förvärvet inte affärsmässigt motiverat i den mening som avses i lagstiftningen. HFD uttalar även att externa förvärv som regel kan antas ske av affärsmässiga skäl. HFD har däremot inte varit eniga i sina domar, ett justitieråd reserverade sig i samtliga domar¹⁴ och menade med stöd av förarbetena att organisatoriska skäl ingår i begreppet affärsmässiga skäl.¹⁵ Begreppet affärsmässigt har i lagrådsremissen används för

---

⁸ Prop. 2012/13:1 s.233

⁹ Dahlberg, Internationell beskattning, s.214

¹⁰ Dahlberg, Internationell beskattning, s.215

¹¹ 24 kap. 10 d IL.

¹² Kovacs Kal, Juridisk publikation 2013, s. 229

¹³ Prop. 2012/13:1 s.217

¹⁴ Se. HFD:s domar 30 november 2011 i mål nr 7648-09, 4348-10, 7649-09, 4797-10, 4798-10 och 4800-10.

¹⁵ Hultqvist, A, SvSkT 2012, s.125

att beteckna motsatsen till skattemässigt och antyder därmed att det inte skulle vara affärsmässigt att ta hänsyn till skatteskal. Ur företagares synvinkel däremot måste även skatteskal i allra största mån vara affärsmässiga, då företagare vill minimera alla sina kostnader.¹⁶

Utöver problematiken kring vad som faktiskt är affärsmässigt motiverat innehåller 24 kap. 10 e § IL även det kvantitativa rekvisitet huvudsakligen. Transaktionen ska alltså vara huvudsakligen affärsmässigt motiverat. Med huvudsakligen har fastställts minst 75 procent.¹⁷ Transaktionen ska med andra ord vara affärsmässigt motiverad till 75 procent. Hur en sådan bedömning ska göras framgår ingenstans.

Kritiken mot de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna stannar inte inom Sveriges gränser. Även EU-domstolen har riktat kritik mot bestämmelserna och menar att de står i strid mot etableringsfriheten då de nästan uteslutande träffar gränsöverskridande transaktioner.

1.2 Problemformulering

Osäkerheten är stor kring rättsläget angående ränteavdragsbegränsningar. Kritik har riktats mot de vaga och ospecificerade begrepp som lagtexten innehåller. Inte minst har begreppet ”huvudsakligen affärsmässigt motiverad” enligt 24 kap. 10 e § IL vållat stor osäkerhet. Vad som är affärsmässigt motiverat är inte klarlagt. Om det går att fastställa att det i viss mån är affärsmässiga skäl som ligger bakom transaktionen, kvarstår bedömningen om det är i huvudsakligen affärsmässiga skäl. Huvudsakligen bedöms vara om transaktionen är affärsmässigt motiverad till mer än 75 procent. Hur denna bedömning ska göras är inte heller klarlagt. Bedömningsproblematiken har vållat stor osäkerhet och gjort rättsläget näst intill omöjligt att förutse. Reglerna har på grund av sin vaga karaktär även kritiserats för att strida mot legalitetsprincipen och EU-rätten.

Problemen mynnar ut i följande frågeställningar:

- Går det att bedöma ventilens rekvisit ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat”?
- Är ventilen i 24 kap. 10 e § IL förenlig med legalitetsprincipen?
- Är ränteavdragsbegränsningsreglerna förenliga med etableringsfriheten i artikel 49 EUF-fördraget?

1.3 Syfte

Syftet med uppsatsen är att analysera och diskutera ”ventilen” ur ett rättssäkerhetsperspektiv där förutsebarhet och likformighet beaktas. Detta genom att avgöra om det går att göra en bedömning av ventilens rekvisit ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat” samt om ventilen är förenlig med

---

¹⁶ Prop. 2008/09:65 s.155 (bilaga 8)

¹⁷ Tivéus, Skattenytt 2008, s. 740.

legalitetsprincipen. Syftet är också att avgöra om ränteavdragsbegränsningarna är förenliga med EU-rättens krav på etableringsfrihet.

1.4 Avgränsningar

Ränteavdragsbegränsningsreglerna i 24 kap. 10 a-f §§ IL innehåller tre undantag då ränteavdrag får göras, den så kallade ”tioprocentsregeln” i 24 kap. 10 d §, ”ventilen” i 10 e § IL samt undantaget till 10 c § IL som återfinns i 10 f § IL. I denna uppsats har jag valt att fokusera på ventilen som innehåller rekvisitet ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat”. Uppsatsens omfång begränsar mig från att fördjupa mig i de övriga vga rekvisit och problemområdet som reglerna innehåller. Jag kommer dock att beröra även dessa delar i den mån de behövs för att förstå helheten av problematiken kring ventilen. Undantaget i 24 kap. 10 f § IL har jag valt att lämna helt utanför i denna framställning då jag anser att en redogörelse för 10 f § inte är nödvändigt för helhetsförståelsen. Gällande reglernas förenlighet med EU-rätten har jag begränsat mig till att enbart fokusera på om reglerna är förenliga med etableringsfriheten i artikel 49 EUF-fördraget.

1.5 Metod och material

1.5.1 Inledning

Valet av metod och material har inom rättsvetenskapliga arbeten en central betydelse då detta är grunden för arbetet.¹⁸ I traditionella rättsvetenskapliga arbeten handlar metoden främst om den juridiska argumentationen.¹⁹ Författaren är inte nödvändigtvis bunden av att enbart tillämpa en metod utan är fri att tillämpa alla metoder som bidrar till en djupare förståelse för rätten utifrån ett juridiskt perspektiv.²⁰

1.5.2 Rättsdogmatik

Den rättsdogmatiska metoden används när syftet är att systematisera och tolka gällande rätt.²¹ Målet med rättsdogmatiken är att fastställa den gällande rätten.²² Ofta görs detta genom att rekonstruera lösningen på ett rättsligt problem genom att applicera en rättsregel på densamma.²³ Metoden kan i princip jämföras med metoden domstolarna tillämpar. De rättskällor som är relevanta för rättstillämparen är således desamma som de rättskällor som är relevanta för

---

¹⁸ Hellner, Metodproblem i rättsvetenskapen, s.57

¹⁹ Hellner, Metodproblem i rättsvetenskapen, s.35

²⁰ Sandgren, Rättsvetenskap för uppsatsförfattare, s.39.

²¹ Peczenik, Juridikens teori och metod, s. 33-34.

²² Sandgren, Vad är rättsvetenskap? s.118

²³ Korling & Zamboni, Juridisk metodlära, s.21

rättsvetenskapsmän.²⁴ Svaren söks därför i lagstiftning, rättspraxis, lagförarbeten samt i litteraturen.²⁵ Rättsdogmatiken reglerar även vilken juridisk argumentation som är godtagbar.²⁶

Metoden har många gånger varit utsatt för kritik, bland annat för sin bristande vetenskaplighet.²⁷ Inte minst har gällande rätt som forskningsobjekt kritiserats. Det har ansetts att gällande rätt är ett metafysiskt begrepp som inte kan vara föremål för forskning.²⁸ Detta har avvisats med motiveringen att om forskaren följer de regler som finns för juridisk argumentation går det uppnå resultat som kan betecknas som gällande rätt.²⁹

Rättsdogmatiken kan användas för att belysa problematik i rättsläget genom kritik och förslag till förändringar.³⁰ Då syftet med uppsatsen delvis är att uppmärksamma problematiken kring reglerna gällande ränteavdragsbegränsningar motiverar det valet av den rättsdogmatiska metoden.

1.5.3 Rättskällor och rättskällevärdet

För att kunna tolka den gällande rätten har jag valt att använda mig av Peczeniks beskrivning av den svenska rättskällevärdet. Enligt Peczenik finns det rättskällor som *ska* beaktas, *bör* beaktas respektive *får* beaktas. Rättskällorna som *ska* beaktas enligt Peczeniks lära är lagstiftningen.³¹ Inom skattelagstiftningen finns det en regelhierarki som avgör vilken regel som ges företräde vid regelkonkurrens. Av lagstiftningen som ska beaktas har EU-rätten i form av EU-fördraget och EUF-fördraget högst dignitet följt av EU:s sekundärrätt, först därefter kommer de svenska grundlagarna, följt av övriga svenska lagar.³² Jag kommer med hänsyn till regelhierarkin inte bara fördjupa mig i tillämpningsproblematiken kring 24 kap. 10 e § IL utan även beröra de EU-rättsliga frågeställningarna. Detta eftersom jag anser det vara viktigt för att skapa en helhetsbild med regelhierarkin i baktanke. Till de rättskällor som *bör* beaktas enligt Peczenik hör lagförarbeten och rättspraxis med prejudikatverkan. Vidare räknas den rättsvetenskapliga doktrinen, skrivelser från Skatteverket samt domar som inte har prejudikatverkan till den kategorin av rättskällor som *får* beaktas.³³

---

²⁴ Hellner, Metodproblem i rättsvetenskapen, s.22 ff.

²⁵ Korling & Zamboni, Juridisk metodlära, s.21

²⁶ Sandgren, Vad är rättsvetenskap? s.118

²⁷ Sandgren, Vad är rättsvetenskap? s.117

²⁸ Gustafsson, H, Dissens: om det rättsliga vetandet, s. 61 f.

²⁹ Sandgren, Vad är rättsvetenskap, s.119 f.

³⁰ Korling & Zamboni, Juridisk metodlära, s.24.

³¹ Peczenik, Juridisk argumentation - en lärobok i allmän rättslära, s.148.

³² Pahlsson, Konstitutionell skatterätt, s. 115

³³ Peczenik, Peczenik, Juridisk argumentation - en lärobok i allmän rättslära, s.148.

1.5.4 Val av metod och material

Valet av metod i studien föll på den rättsdogmatiska metoden. Genom att systematisera och tolka gällande rätt försöker jag fastställa ränteavdragsbegränsningsreglers gällande rätt. Med anledning av rättskällelärens rättskällor som *ska* beaktas har jag valt att även behandla regelverket i förhållande till EU-rätten. Mitt främsta alternativ till den rättsdogmatiska metoden anser jag vara den komparativa metoden. Då en stor del av uppsatsen är uppbyggd kring ränteavdragsbegränsningarnas förhållande till EU-rätten vore ett intressant perspektiv att studera Sveriges ränteavdrag i förhållande till andra länders liknande avdragsregler. Det hade exempelvis varit intressant att studera förhållandet till Nederländernas ränteavdragsbegränsningsregler då Sveriges regelverk är inspirerat av de Nederländska reglerna. På grund av uppsatsens begränsade omfång har jag inte kunnat göra en djup komparativ studie. Med anledning av att EU-domstolen har tagit upp en del mål med liknande ränteavdragsbegränsningar, har jag dock valt att i viss mån beröra ett komparativt synsätt. Jag ser det komparativa inslaget i min uppsats som en utvidgning av den rättsdogmatiska metoden för att utöka förståelsen.

Att söka, samla in, identifiera, värdera och dokumentera material är viktigt för ett vetenskapligt förhållningssätt. Att välja bort material som inte är direkt relevant är en del av arbetet, precis som att nyttiggöra materialet på bästa sätt.³⁴ Jag har av den anledningen sökt material brett för att sedan systematiskt valt ut det materialet med störst relevans för uppsatsens syfte. Jag har i min framställning valt att bland annat använda mig av rättspraxis från de tidigare ränteavdragsbegränsningsreglerna. Detta har jag gjort då motiveringarna i dessa domar i hög grad är aktuella även på de nya ränteavdragsbegränsningsreglerna. Ytterligare ett skäl är att de förhandsavgöranden som har meddelats sedan de nya reglerna trädde i kraft 2013 frekvent hänvisar tillbaka till domar meddelade tidigare.

1.5.5 Värderingar och neutralitet

Neutralitet kan visa sig på två olika sätt, antingen genom att forskaren eller rättstillämparen inte hyser mer sympati för ett handlingsalternativ jämfört med andra ståndpunkter eller genom att de faktiskt har mer sympati för ett alternativ men inte låter detta påverka handlandet. Att forskare ska vara helt neutrala i sina åsikter är inte möjligt, neutralitetsidealet kräver därför bara att forskaren inte ska låta sympatin påverka handlandet.³⁵ I den juridiska argumentationen har värderingar stor betydelse.³⁶ Huruvida den rättsdogmatiska metoden innehåller utrymme för värderingar råder det delade meningar om. Många menar att

---

³⁴ Sandgren, Rättsvetenskap för uppsatsförfattare, s.31.

³⁵ Dahlman, Neutralitet i juridisk forskning, s.40

³⁶ Peczenik, Juridisk argumentation – en lärobok i allmän rättslära, s.65.

värderingar inte hör hemma inom vetenskapen, att forskningen endast ska beskriva gällande rätt och på sin höjd påpeka missuppfattningar. Detta förhållningssätt tillämpas bland annat av Ekelöf och Rodhe som menar att värderingar inte är accepterade inom vetenskapen, ett så kallat rättspositivistiskt förhållningssätt. Det finns också vetenskapsmän som hävdar motsatsen, att värderingar är en naturlig del av rätten. Rättens funktion kan sägas vara att styra samhället på ett moraliskt godtagbart sätt, detta innebär att värderingar per automatik innefattas. Rättsdogmatiken som har till syfte att systematisera och tolka gällande rätt förklarar på detta sätt inte bara rättsregler utan även rättens funktion, vilket då även innefattar moraliska aspekter.³⁷ Att värderingar kan ingå i den rättsdogmatiska argumentationen råder det numera bred enighet om.³⁸ I enklare fall har värderingar ingen betydelse. I svårare fall däremot krävs något mer för att kunna tillämpa en rättsregel. Det krävs en tolkning som beaktar argument, metoder, särskilda juridiska begrepp samt naturligt språkbruk.³⁹ Tolkning av reglerna ska ske på faktiska omständigheter i verkligheten. Verkligheten i sin tur är inte alltid enkel att tolka då verkligheten är öppen, föränderlig och komplex.⁴⁰

Jag är av den åsikten att värderingar är en naturlig del av rättsdogmatiken. Jag anser dock att värderingar i möjligaste mån bör redovisas tydligt för att förenkla för läsaren att bilda sin egen uppfattning. Jag är övertygad om att värderingar alltid påverkar i viss mån, oavsett om forskaren eller rättstillämparen strävar efter neutralitet eller inte. Att ha i beaktning att värderingar påverkar, gör mig mer uppmärksam på att vidga mitt synsätt. Jag har i min framställning försökt hitta argument både för och emot olika tolkningsalternativ för att öka neutraliteten. Att motivera och stödja en slutsats med tillräckliga argument är detsamma som att rättfärdiga slutsatsen.⁴¹

1.5.6 Komparativ metod

Den komparativa metoden handlar om jämförande rättskunskap. Metoden går ut på att analysera, bearbeta och urskilja såväl likheter som skillnader mellan olika länders rättssystem.⁴² Syftet med metoden är främst att skapa en ökad förståelse samt ett kritiskt förhållningssätt för det egna landets rättssystem. Den komparativa metoden utökar den rättsliga kunskapen genom att utvidga perspektivet till att även innefatta det internationella.⁴³ För att undvika metodologiska problem som kan uppkomma med en komparativ metod är det viktigt att tillämparen försöker frigöra sig från tolkningsmetoder, antaganden och juridiska begrepp som används i det egna rättssystemet.⁴⁴ Det är även

---

³⁷ Dahlman, Neutralitet i juridisk forskning, s.23

³⁸ Sandgren, Vad är rättsvetenskap? S.121

³⁹ Peczenik, Juridisk argumentation – en lärobok i allmän rättslära, s.58.

⁴⁰ Samuelsson & Melander, Tolkning och tillämpning, s.52.

⁴¹ Peczenik, Juridisk argumentation – en lärobok i allmän rättslära, s.66.

⁴² Bogdan, Komparativ rättskunskap, s.18 ff.

⁴³ Bogdan, Komparativ rättskunskap, s.26 f.

⁴⁴ Bogdan, Komparativ rättskunskap, s.40.

viktigt att ha i åtanke att den rättsliga hierarkin kan skilja sig åt mellan länderna.⁴⁵ Strömholm skiljer den komparativa metoden utefter om syftet är att vara tjänande eller härskande. Med tjänande avser han att syftet är att bistå den nationella rättstillämparen. Med en härskande komparativ metod är syftet istället att bistå en global lagstiftare.⁴⁶ Inom den komparativa metoden finns det fyra huvudsakliga metoder som används, komparativ rättshistoria, studien av rättstransplantationer, den funktionalistiska metoden samt en komparativ analys av rättskulturen.⁴⁷

1.6 Legalitetsprincipen

Legalitetsprincipen är en rättsprincip med allmän karaktär som har betydelse för hela den offentliga rätten.⁴⁸ Inom skatterätten uttrycks principen som ”nullum tributum sine lege”, ingen skatt utan lag. Att legalitetsprincipen upprätthålls är en förutsättning för rättssäkerheten och beskattningens förutsebarhet.⁴⁹ Principen återfinns i 1 kap. 1 § st. 3 RF samt 8 kap. 3 och 5 §§ RF. Principen reglerar att den offentliga makten skall utövas under lagarna samt att skatt meddelas genom lag.⁵⁰ Legalitetsprincipen är den princip som anses ha störst relevans inom skatterätten. Principen begränsar möjligheterna att delegera lagstiftningsmakt till myndigheter och andra lägre nivåer och ställer samtidigt ett visst precisionskrav på skattereglerna.⁵¹

Legalitetsprincipen innehåller ett bestämdhetskrav som innebär ett krav på lagstiftningens utformning. Enligt bestämdhetskravet ska lagen vara tydligt utformad för att undvika eventuella oklarheter i lagstiftningen.⁵² Då det inte är möjligt att uttryckligen lagreglera varje tänkbar situation kan inte legalitetsprincipen hindra att lagtext innehåller ett visst utrymme för tolkning. Det krävs dock att tolkningen har objektivt stöd i lagtextens ordalydelse.⁵³ En del av denna studie har som utgångspunkt att ställa ränteavdragsbegränsningsreglerna i förhållande till legalitetsprincipen. Detta då bestämmelserna har varit starkt kritiserade med hänsyn till dess förutsebarhet.

1.7 Disposition

Uppsatsens vidare framställning kommer att disponeras enligt följande. Kapitel två inleds med ett avsnitt om bakgrunden till reglerna följt av en beskrivning av regelverket. Beskrivningen av regelverket är uppdelat utefter huvudreglerna samt de två kompletteringsreglerna. Kapitel avslutas med ett avsnitt om

---

⁴⁵ Bogdan, Komparativ rättskunskap, s.44.

⁴⁶ Strömholm, SvJT 1971, s.252.

⁴⁷ Korling & Zamboni, Juridisk metodlära, s.147

⁴⁸ Pahlsson, Konstitutionell skatterätt, s.88.

⁴⁹ Tikka, Om principer vid tolkning av skattelag, s.658

⁵⁰ Se. 1 kap. 1 § st. 3 RF och 8 kap. 3 och 5 §§ RF.

⁵¹ Tikka, Om principer vid tolkning av skattelag, s.658

⁵² Hultqvist, Skattenytt 2013, s, 21

⁵³ Pahlsson, Konstitutionell skatterätt, s.88.

ränteavdragsbegränsningarnas förhållande till EU-rätten. I kapitel tre följer en redogörelse av rättspraxis. Kapitlet är uppdelat efter rättspraxis där ränteavdrag har tillåtits respektive där ränteavdrag ej har medgivits, där det förstnämnda inleder kapitlet. Kapitel fyra innehåller en analys och tolkning av tidigare framfört material. Kapitlet är uppdelat efter var och en av uppsatsens frågeställningar. Analysen utmynnar sedan i en slutsats som presenteras i kapitel sex tillsammans med kommentarer om reglernas framtid.

2 Rän-teavdragsbegränsningsreglerna

2.1 Rän-tesnurror

År 2008 gjorde Skatteverket en uppskattning att rän-tesnurror bidrar till ett årligt skattebortfall på ca. sju miljarder kronor.⁵⁴ Rän-tesnurror är ett förfarande som blev aktuellt i och med att näringsbetingade andelar blev skattefria den 30 juni 2003. För att inte urholka den svenska skattebasen utformades regler om rän-teavdragsbegränsningar för att stoppa denna typ av förfarande. Reglerna trädde i kraft den första januari 2009.⁵⁵ Förfarandet med rän-tesnurror uppkommer exempelvis genom att ett dotterbolag lånar pengar från sitt moderbolag. Rän-tesatsen på dessa lån är ofta mycket hög vilket bidrar till höga rän-tekostnader som i sin tur är avdragsgilla. Många gånger reducerar rän-teavdragen bort en stor del av det beskattningsbara underlaget i bolaget. Om bolaget som har rätt till rän-teintäkter är registrerat i Sverige är bolaget skyldigt att beskatta rän-teintäkterna från dotterbolaget. Är bolaget istället beläget i ett lågskatteland betalar bolaget en lägre skatt på rän-teintäkter, vilket bidrar till skattefördelar. Det innebär också att den svenska staten går miste om intäktsbelopp motsvarande den rän-tekostnad som aldrig blir beskattad i Sverige från varken moderbolaget eller dotterbolaget. Förfarandet kan också bli aktuellt på helsvenska koncerner om exempelvis moderbolaget ägs av en kommun. Detta på grund av att svenska kommuner inte är skyldiga att erlägga full bolagsskatt. Om kommunen får rän-teintäkter behöver ingen beskattning ske av intäkten trots att dotterbolaget gör avdrag för rän-tekostnaden.⁵⁶

Reglerna om rän-teavdragsbegränsningarna som infördes 2009 gällde dock bara vid interna lån som finansierat interna förvärv av andelar och avsåg inte övriga interna lån eller externa lån.⁵⁷ Enligt Skatteverkets kartläggning bidrog de nya reglerna om rän-teavdragsbegränsning inte till minskad planeringsaktivitet utan ledde istället till oönskade konsekvenser med utnyttjande av regelverket.⁵⁸ Detta fick till följd att nya skärpta regler gällande rän-teavdragsbegränsningar trädde i kraft den första januari 2013 för att ytterligare skydda den svenska bolagsskattebasen. Den nya lagstiftningen begränsar alla typer av koncerninterna lån, oavsett vad de har använts till.⁵⁹

2.2 Intresse-gemenskap

En förutsättning för att reglerna i 24 kap. 10 a-f §§ IL ska vara tillämpliga är att företagen befinner sig i intresse-gemenskap. Avdragsbegränsningarna gäller

---

⁵⁴ SKV promemoria – ”förslag om begränsningar i avdragsrätten för ränta m.m. på vissa skulder”, s. 11

⁵⁵ Tivéus, Skattenytt 2008 s. 736

⁵⁶ Tivéus, Skattenytt 2008, s. 735

⁵⁷ Lagrådsremiss, Effektivare rän-teavdragsbegränsningar, s.12.

⁵⁸ Lagrådsremiss, Effektivare rän-teavdragsbegränsningar, s.19.

⁵⁹ Dahlberg, Internationell beskattning, s.214

enbart för lån mellan närstående företag, eller för koncerninterna lån.⁶⁰ Enligt 24 kap. 10 a § IL anses företag vara i intressegemenskap om;

1. ett av företagen, direkt eller indirekt, genom ägarandel eller på annat sätt har ett väsentligt inflytande i det andra företaget, eller
2. företagen står under i huvudsak gemensam ledning.

Med väsentligt inflytande har regeringen slagit fast att en ägarandel på strax under 50 procent kan beaktas.⁶¹ Moder och dotterföretag anses vara i intressegemenskap med varandra, likaså anses företag som ett företag äger via andra dotterföretag vara i intressegemenskap.⁶² Med företag avses juridiska personer och svenska handelsbolag. Juridiska personer omfattar, förutom aktiebolag, bland annat stat, kommun, landsting och ideella föreningar.⁶³ Motsvarande utländska företag omfattas också av bestämmelsen. Det innebär att ett utländskt företag med ett fast driftställe i Sverige som i sin tur har betalat räntor till ett annat företag inom intressegemenskapen omfattas av regelverket. Även så kallade ”oäkta” koncerner, med en eller flera fysiska personer som delägare, omfattas av bestämmelserna. De fysiska personerna ingår dock inte i intressegemenskapen utan endast de underliggande bolagen som ägs direkt eller indirekt.⁶⁴

Från och med den första januari år 2010 ska även andelar i handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer inom EES behandlas som delägarätter vid tillämpning av reglerna gällande ränteavdragsbegränsningar.⁶⁵

2.3 Huvudregler

Huvudreglerna för ränteavdragsbegränsningarna återfinns i 24 kap. 10 b § och 10 c § IL. I 24 kap. 10 b § IL framgår att ett företag som ingår i intressegemenskap inte får dra av ränteutgifter avseende en skuld till ett annat företag i intressegemenskapen, ett så kallat internt lån.⁶⁶ Från denna regel finns undantag⁶⁷ i 24 kap. 10 d § och 10 e § IL. Den andra huvudregeln återfinns i 24 kap. 10 c § IL och är tillämplig på skulder till ett företag som inte ingår i intressegemenskapen under vissa förutsättningar. Avdragsförbud föreligger ”på en skuld till ett företag som inte ingår i intressegemenskapen, till den del ett företag i intressegemenskapen har en fordran på det förstnämnda företaget, eller på ett företag som är i intressegemenskap med det förstnämnda företaget, om skulden kan anses ha samband med denna fordran och avser förvärv av en delägar rätt från ett företag som ingår i intressegemenskap eller i ett företag som

---

⁶⁰ Dahlberg, Internationell beskattning, s. 215.

⁶¹ Dahlberg, Internationell beskattning, s. 215.

⁶² Prop.2008/09:65 s.83

⁶³ Dahlberg, Internationell beskattning, s. 216.

⁶⁴ Prop. 2012/13:1 s. 215

⁶⁵ Prop. 2012/13:1 s. 215

⁶⁶ Prop. 2012/13:1 s. 215

⁶⁷ Se, avsnitt 2.4 Kompletteringsregler

efter förvärvet ingår i intressegemenskapen.” Undantag till denna regel återfinns i 24 kap. 10 f § IL.

Vad som avses med delägarrätt enligt ränteavdragsbegränsningsreglerna framgår av 48 kap. 2 § IL och innefattar bland annat aktie, teckningsrätt, andel i en värdepappersfond eller specialfond och andel i ekonomisk förening. Enligt propositionen omfattas förutom det som uppräknas som delägarrätt enligt 48 kap. 2 § IL även delägarrätter som är klassade som lagertillgångar. I 24 kap. 10 a § IL framkommer att vid tillämpning av ränteavdragsbegränsningsreglerna ska även en andel i ett svenskt handelsbolag eller en i utlandet delägarbeskattad juridisk person hemmahörande i en stat inom EES behandlas som en delägarrätt.⁶⁸

Sedan utvidgningen av ränteavdragsbegränsningsreglerna år 2013 omfattas numera alla ränteutgifter avseende skulder till företag inom intressegemenskapen, oavsett vad lånet används till. I och med att alla lån omfattas anser regeringen att det inte behövs någon närmare specifikation över vilka lån det gäller. Det innebär att exempelvis lån för förvärv av rörelsetillgångar i form av maskiner, patent eller verksamhetsgrenar numera omfattas av reglerna. Likaså skulder på grund av obetalda räntor hänförliga till interna lån eller lån i syfte att lämna tillskott eller utdelning.⁶⁹

2.4 Kompletteringsregler

2.4.1 Inledning

Huvudregeln i 24 kap. 10 b § IL innehåller två undantag vilka återfinns i 24 kap. 10 d § och e § IL. Dessa undantag benämns i lagtexten som kompletteringsregler men kallas även ”tioprocentregeln” respektive ”ventilen”.⁷⁰ I det följande kommer en redogörelse för innebörden av tioprocentregeln respektive ventilen i tur och ordning.

2.4.2 ”TioPROCENTSREGELN”

Den första kompletteringsregeln tioprocentregeln återfinns i 24 kap. 10 d § IL och är indelad i tre stycken. Enligt det första stycket medges avdrag för ränteutgifter avseende sådana skulder som avses i 24 kap. 10 b § IL om inkomster som motsvarar ränteutgiften skulle ha beskattats med minst tio procent i den stat där det företag inom intressegemenskapen som faktiskt har rätt till inkomsten hör hemma, om företaget bara skulle ha haft den inkomsten.⁷¹ Rätten till avdrag för ränteutgiften är därmed beroende av hur räntan beskattas hos mottagaren av räntan. Det är här inte fråga om den generella bolagsskatten i mottagarens hemstat, utan hur den inkomst som motsvarar ränteutgiften

---

⁶⁸ Prop. 2008/09:65 s.49 f

⁶⁹ Prop. 2012/13:1 s. 237

⁷⁰ Lagrådsremiss, Effektivare ränteavdragsbegränsningar, s.2.

⁷¹ 24 kap. 10 d § IL

beskattas. Uppgår beskattningen till minst tio procent hos mottagaren får avdrag således göras. Avseende beskattningsnivån kan bedömningen behöva göras för såväl skattesubjekt hemmahörande i Sverige som i utlandet hemmahörande skattesubjekt. I de fall bedömningen ska göras av skattesubjekt hemmahörande i utlandet är det klassificeringen i den utländska rättsordningen som ska ligga till grund för bedömningen. Exempelvis kan undantaget aldrig vara tillämpligt om ränteinkomsten klassificeras som utdelning och det är fråga om näringsbetingade andelar i och med att utdelningen då är skattefri. Tillämplighet förekommer inte heller om den utländska rättsordningen skatterättsligt behandlar betalningen som en nullitet på grund av att de ser den som en företagsintern betalning.⁷²

Det andra stycket behandlar särskilda företag som erlägger en avkastningsskatt eller liknande schabloninkomstbeskattning och som i vissa fall kan medges avdrag för räntebetalningar till sådana företag.⁷³ Förutsättningen är då att den ränta som har belöpt på skulden under beskattningsåret i genomsnitt inte överstiger 250 procent av den genomsnittliga statslåneräntan under kalenderåret närmast före beskattningsåret.⁷⁴ Det tredje stycket infördes i samband med förändringen av reglerna 2013 och fungerar som ett slags undantag till de två första styckena och kallas ofta den ”omvända ventilen”.⁷⁵ Stycket innehåller begränsningar till rätten för avdrag enligt de två första styckena om det huvudsakliga skälet till att skuldförhållandet har uppkommit är att intressegemenskapen ska få en väsentlig skatteförmån.⁷⁶ Regeln kan ses som en ren skatteflyktsregel och blir tillämplig om ett företag direkt eller indirekt har medverkat i rättshandlingar som har medfört en väsentlig skatteförmån och det genom omständigheterna framkommer att det är skatteförmånen som har utgjort det övervägande skälet till handlandet.⁷⁷

En förutsättning för tillämpning av regeln i 24 kap. 10 d § IL är att det går att fastställa att den inkomst som motsvarar ränteutgiften faktiskt beskattas med minst tio procent.⁷⁸ Hur detta ska göras framgår inte av lagtexten men i propositionen till 2009 års ränteavdragsbegränsningar framgår att detta skall göras genom ett ”hypotetiskt test”⁷⁹, vilket även bekräftas i propositionen 2012 avseende de nya reglerna.⁸⁰ Enligt det hypotetiska testet ska bara hänsyn tas till den inkomst som motsvarar den aktuella ränteutgiften. Överskott eller underskott som är hänförliga till den normala driften eller till andra avdragsgilla utgifter hos det mottagande företaget ska ingen hänsyn tas till. Kan ränteinkomsten på något sätt neutraliseras exempelvis genom grundavdrag,

---

⁷² Prop. 2012/13:1 s. 216

⁷³ Dahlberg, Internationell beskattning, s.218.

⁷⁴ 24 kap. 10 d § IL

⁷⁵ Dahlberg, Internationell beskattning, s.218.

⁷⁶ 24 kap. 10 d § IL

⁷⁷ Prop. 2012/13:1 s. 19 (bilaga 6)

⁷⁸ Dahlberg, Internationell beskattning, s.219.

⁷⁹ Prop. 2008/09:65 Sänkt bolagsskatt och vissa andra skatteåtgärder för företag s.59-60.

⁸⁰ Prop. 2012/13:1 s.217.

fribelopp eller liknande avdrag ska villkoren för att tillämpa regeln inte heller anses vara uppfyllda.⁸¹

2.4.3 Ventilen

I 24 kap. 10 e § IL återfinns den andra kompletteringsregeln till huvudregeln, den så kallade ”ventilen”.⁸² Precis som den första kompletteringsregeln syftar även denna regel till att medge avdrag och det trots att förutsättningarna i 24 kap. 10 d § IL gällande tioprocentsregeln inte är uppfyllda. För att avdrag ska medges enligt ventilen ska skuldförhållandet som ligger till grund för ränteutgiften vara ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat”. En förutsättning enligt ventilen är att det företag inom intressegemenskapen som faktiskt har rätt till inkomsten som motsvarar ränteutgiften hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i en stat med vilken Sverige har ingått skatteavtal, om skatteavtalet inte är begränsat till att omfatta vissa inkomster och företaget omfattas av avtalets regler om begränsning av beskattningsrätten.⁸³

Ett viktigt rekvisit i första stycket, som även återfinns i tioprocentsregeln är ”det företag inom intressegemenskapen som faktiskt har rätt till inkomsten”. Syftet med bestämmelsen är att förhindra så kallad ”slussning”. Med slussning menas att den faktiska ägaren till inkomsten är ett företag inom intressegemenskapen som hör hemma i ett lågskatteland men att inkomsten går via andra företag i intressegemenskapen där beskattningen är högre än tio procent.⁸⁴ Regeringen har uttryckt att ledning för begreppet kan hämtas ur uttrycket ”beneficial owner”, då begreppen i princip ska motsvara varandra. Enligt såväl Advokatsamfundet som Skatteverket finns det inte heller en klar definition av begreppet ”beneficial owner”, varpå det är svårt att hämta ledning från detta begrepp. Enligt Skatteverket ska därför ledning hämtas från reglernas syfte, alltså att förhindra kringgående av tioprocentsregeln.⁸⁵

Enligt propositionen till de tidigare reglerna om ränteavdrags-begränsningar avses att mottagaren som tar emot inkomsten som motsvarar ränteutgiften, ska ta emot den för egen del.⁸⁶ Det räcker alltså inte med en formell rätt till inkomsten utan företaget ”ska vara den verkliga och rättmätiga ägaren som åtnjuter de ekonomiska fördelarna”. Enligt propositionen till de nya reglerna har någon ändring av tolkningen för begreppet inte skett, varpå det som sägs i de tidigare förarbetena fortfarande ska gälla.⁸⁷

---

⁸¹ Prop. 2008/09:65 s.59 f och 85 ff.

⁸² Dahlberg, Internationell beskattning, s. 224.

⁸³ 24 kap. 10 e IL.

⁸⁴ 2013-01-25 dnr 131-117306-13/111

⁸⁵ 2013-01-25 dnr 131-117306-13/111

⁸⁶ Prop. 2008/09:65, s.61

⁸⁷ Prop. 2012/13:1 s.254.

”Den som faktiskt har rätt till inkomsten” har prövats i HFD i ett fall⁸⁸. HFD ansåg i fallet att ett amerikanskt bolag, LLC, var det företag som faktiskt hade rätt till inkomsterna motsvarande ränteutgifterna avseende en skuld som ett svenskt bolag hade till ett nederländskt bolag. Den av det nederländska bolaget mottagna ränteintäkter ansågs inte användas till annat än att lämna utdelning till ett annat nederländskt bolag som i sin tur använde det utdelade beloppet till att betala ränta på en skuld till det amerikanska bolaget LLC. Ränteintäkterna på lånet kvittades mellan bolagen i Nederländerna vilket medförde att ingen beskattning utgick i Nederländerna. Ränteintäkterna för bolaget i USA beskattades inte heller på grund av interna bestämmelser. Att det inte förelåg någon skyldighet för det nederländska bolaget att vidareförmedla ränteinkomsterna och att det krävdes beslut från bolagsstämman för att utge utdelningen om det fanns tillräckliga medel spelade enligt HFD ingen roll.

I 24 kap. 10 e § IL andra stycket framgår att om skulden avser ett förvärv av en delägar rätt från ett företag som ingår, eller efter förvärvet ingår i intressegemenskapen så gäller första stycket enbart om även förvärvet är affärsmässigt motiverat. I det fall skulden har ersatt en tillfällig skuld till ett företag utanför intressegemenskapen och denna skuld avser ett sådant förvärv, ska även den förstnämnda skulden anses avse detta förvärv.⁸⁹

Tredje stycket innehåller en viss precisering av vad som avses med affärsmässigt motiverat.

”Vid bedömningen enligt första stycket av om skuldförhållandet är affärsmässigt motiverat ska det särskilt beaktas om finansiering i stället hade kunnat ske genom ett tillskott från det företag som innehar den aktuella fordran på företaget eller från ett företag som, direkt eller indirekt, genom ägarandel eller på annat sätt har ett väsentligt inflytande i det låntagande företaget.”

I fall där finansieringen istället hade kunnat ske med tillskott anses inte ett upptagande av lån vara affärsmässigt motiverat.⁹⁰ Det tredje stycket även kallat ”tillskottsregeln” saknade motsvarighet i de tidigare reglerna och är en hjälpregel till första stycket. När bedömningen görs av om skuldförhållandet är affärsmässigt motiverat skall alltså särskilt beaktas om finansieringen istället hade kunnat ske genom ett tillskott. Det räcker inte med att bedöma huruvida lånet faktiskt har ersatts av ett tillskott utan enbart möjligheten att istället lämna tillskott.⁹¹ Bedömningen ska inte enbart göras utifrån det långivande och låntagande företagets perspektiv utan hänsyn ska tas till hela intressegemenskapen, vilket innebär att en bedömning ska göras utifrån om tillskott hade kunnat lämnas från alla företag inom intressegemenskapen.⁹²

---

⁸⁸ Se, HFD 2012 not.24

⁸⁹ 24 kap. 10 e § IL.

⁹⁰ Dahlberg, Internationell beskattning, s.224.

⁹¹ Kovacs Kal, Juridisk publikation 2013, s.234.

⁹² Lagrådsremiss, Effektivare ränteavdragsbegränsningar, s.44.

Detta för att avgöra om de skattemässiga fördelar som uppnås genom lånet hade kunnat undvikas genom ett tillskott från något företag inom intressegemenskapen.⁹³

I propositionen framkommer att ventilen ska tillämpas restriktivt för att syftet med bestämmelserna, att undvika att det svenska skatteunderlaget urholkas, ska kunna uppnås. Något som också talar för en restriktiv tillämpning är konkurrensskäl. Den som inte får tillämpa ventilen kommer att få en högre skattekostnad i förhållande till den som får avdrag för sina räntekostnader enligt ventilen.⁹⁴

2.5 Huvudsakligen affärsmässigt motiverat

För att avdrag för ränteutgiften ska medges med stöd av ”ventilen” i 24 kap. 10 e § IL krävs att det skuldförhållande som ligger till grund för ränteutgiften är ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat”. Med huvudsakligen avses att minst 75 procent av förvärvet är affärsmässigt motiverat.⁹⁵

Rekvisitet ”affärsmässigt motiverat” innebär enligt propositionen att det främsta skälet bakom skuldförhållandet som ska bedömas, ska vara företagsekonomiska överväganden. Bedömningen ska göras utifrån den interna skulden respektive det interna förvärvet som skulden avser och ska normalt ha uppkommit av att det föreligger ett finansieringsbehov i samband med förvärvet.⁹⁶ I lagrådsremissen antyds att det inte är affärsmässigt att ta hänsyn till skatteskal. Detta har ifrågasatts av lagrådet som menar att det i så fall ska uttryckas i lagtexten att affärsmässiga skäl ska föreligga även om den skattemässiga effekten bortses ifrån.⁹⁷ I propositionen sägs att en effektiv likviditetshantering inom koncernen kan vara ett exempel på ett affärsmässigt skäl. Det poängteras dock att en sådan likviditetshantering via en samordnad finansfunktion inte nödvändigtvis betyder att kriterierna för avdrag enligt ventilen är uppfyllda, utan prövningen måste göras i varje enskilt fall.⁹⁸ Ur ett företagsekonomiskt perspektiv har det ifrågasatts att skatten inte skulle vara en del av affärsmässiga skäl då skatten är en kostnad precis som alla andra kostnader i ett företag.

HFD har konstaterat att villkoren för begränsningsreglerna är allmänt hållna och har gjort skillnad på affärsmässiga skäl respektive organisatoriska skäl.⁹⁹ Med organisatoriska skäl görs affären inte med någon oberoende part utan är något som görs internt för att förbättra företagsgruppens konkurrensförmåga. HFD har fastslagit¹⁰⁰ att sådana förvärv visserligen kan vara väl motiverade för den

---

⁹³ Kovacs Kal, Juridisk publikation 2013, s.234.

⁹⁴ Prop. 2008/09:65 s.68.

⁹⁵ Lagrådsremiss, Effektivare ränteavdragsbegränsningar”, s.16.

⁹⁶ Lagrådsremiss, Effektivare ränteavdragsbegränsningar, s.16.

⁹⁷ Hultqvist, SvSkT 2012, s.129 f.

⁹⁸ Prop. 2012/13:1 s. 258.

⁹⁹ Lodin m.fl. Inkomstskatt, s.440.

¹⁰⁰ Se, HFD 2011 ref. 90 II, III och IV samt nr. 7649-09.

bedrivna verksamheten men ändå inte vara affärsmässigt motiverade i den mening som avses i lagstiftningen.¹⁰¹

I propositionen uttalas följande:

”Det är inte möjligt att i lagstiftningsärendet redogöra för i vilka situationer avdrag får göras eller inte eftersom en bedömning ska göras utifrån de specifika omständigheterna i det aktuella skuldförhållandet. I takt med att rättspraxis utvecklas kommer förutsebarheten i reglerna att öka.”¹⁰²

Avsaknaden av generella kriterier i lagtexten innebär att en delegation har gjorts till domstolar och Skatteverket för att göra bedömningen av skuldförhållandet.¹⁰³ Detta har ifrågasatts av bland annat Hultqvist om det är förenligt med legalitetsprincipen.¹⁰⁴ Hultqvist menar att det är vanskligt att precisera begreppet affärsmässigt i praxis och att detta kan hota kompetensfördelningen mellan den dömande och den normgivande makten. Rekviritet affärsmässigt är alldeles för vagt vilket gör det svårt för domstolarna att tillämpa det på ett rättssäkert sätt.¹⁰⁵ Även advokatsamfundet skriver att tillämpningen av begreppet riskerar att bli fiskal, skönmässig och oförutsägbar.¹⁰⁶ Trots den kritik som har riktats mot begreppet har regeringen vid regeländringen 2013 valt att behålla begreppet med motiveringen att rekviritet är nödvändigt för att uppfylla syftet med regleringen samtidigt som regleringen inte försvårar för affärsmässigt bedrivna verksamhet.¹⁰⁷

2.6 Ränsteavdragsbegränsningar i förhållande till EU-rätten

När en EU-rättslig bedömning ska göras är det primära om interna situationer behandlas olika i förhållande till gränsöverskridande transaktioner. Enbart om de gränsöverskridande situationerna behandlas sämre än de interna situationerna kan det röra sig om hinder mot de fria rörligheterna.¹⁰⁸ Artikel 49 i EUF-fördraget reglerar etableringsfriheten. Enligt artikeln förbjuds alla inskränkningar för medborgare att fritt etablera sig på en annan medlemsstats territorium. Enligt artikel 54 avses med medborgare även bolag som har bildats i enlighet med lagstiftningen i en medlemsstat och som har sitt huvudkontor, säte eller sin huvudsakliga verksamhet inom unionen.¹⁰⁹

EU-domstolen har i mål C-294/97 *Eurowings* fastslagit att nationell lagstiftning som med hänsyn tagen till endast beskattningsnivån i den andra staten,

---

¹⁰¹ Hultqvist, SvSkT 2012, s.132.

¹⁰² Prop. 2012/13:1 s. 257.

¹⁰³ Dahlberg, Internationell beskattning, s. 227.

¹⁰⁴ Hultqvist, SvSkT 2012, s.137.

¹⁰⁵ Hultqvist, SvSkT 2012, s.140.

¹⁰⁶ R-2008/0927, s.1.

¹⁰⁷ Prop. 2012/13:1 s.257.

¹⁰⁸ Dahlberg, Internationell beskattning, s. 233.

¹⁰⁹ HFD 2011 ref. 90 II.

förhindrar etablering i andra medlemsstater, strider mot de grundläggande friheterna.

I mål C-318/10 *SIAT* avgjorde EU-domstolen frågan om begränsningar i rätten till avdrag för utgifter i Belgien var förenliga med de fria rörligheterna. Förutsättningarna var att ett belgiskt bolag SIAT upprättade ett dotterbolag i Belgien tillsammans med en nigeriansk koncern för att kunna utvinna palmolja genom odling av palmer. SIAT skulle tillhandahålla tjänster till dotterbolaget enligt avtalet mot ersättning. Utöver ersättningen skulle SIAT erlagga en slags provision till ett bolag, MISA, i Luxemburg som i sin tur var moderbolag i den nigerianska koncernen. Av avtalet framgick också att efter avslutandet av samarbetet mellan den nigerianska koncernen och SIAT skulle SIAT betala motsvarande 2 miljoner USD till MISA. MISA betalade i sin tur ingen bolagsskatt i Luxemburg då bolaget var bildat enligt 1929 års lagstiftning i Luxemburg om holdingbolag. Den belgiska skattemyndigheten nekade SIAT avdrag för provisionsbetalningarna till MISA med skälet att MISA inte erlade någon bolagsskatt i Luxemburg. EU-domstolen slog fast att den belgiska bestämmelsen utgjorde hinder mot de fria rörligheterna men att det kunde rättfärdigas med hänsyn till flera rättfärdigande grunder, bland annat att bevara effektiv skattekontroll och motverka skattebedrägeri. Domen föll slutligen på att den belgiska bestämmelsen inte var proportionerlig och därmed utgjorde ett hinder mot de fria rörligheterna. EU-domstolen slog fast att regeln inte uppfyllde kravet på rättssäkerhet och angav följande.

”..rättsregler ska vara klara och precisa samt att tillämpningen av dem ska vara förutsebar, i synnerhet om rättsreglerna kan få negativa konsekvenser för enskilda och företag”.

Skatterättsnämnden har i två avgöranden¹¹⁰ fastslagit att de svenska ränteavdragsbegränsningarna inte innebär någon inskränkning av etableringsfriheten. Efter att ha hänvisat till HFD 2011 ref. 90 (II-V) rörande 2009 års regler om ränteavdragsbegränsningar fastslog skatterättsnämnden att detta skulle gälla även för 2013 års regler.¹¹¹ I förarbetena till de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna framgår att de nederländska reglerna om ränteavdragsbegränsningar har varit förebild för reglerna. De nederländska ränteavdragsbegränsningsreglerna innehåller precis som de svenska en tioprocentsregel. Av intresse är att högsta domstolen i Nederländerna fastslog i en dom 2013 att de nederländska reglerna utgjorde en inskränkning i etableringsfriheten. Domstolen menade dock att omständigheterna i det enskilda fallet bidrog att de var proportionerliga och därför kunde motiveras.¹¹²

---

¹¹⁰ Skatterättsnämndens förhandsbesked den 16 april 2014 (dnr 71-13/D) respektive den 29 april 2014 (dnr 80-13/D).

¹¹¹ Se avsnitt 3. Rättspraxis för redogörelse av HFD 2011 ref. 90 II-V.

¹¹² Ohlsson, Skattenytt 2014 s.651.

Ytterligare ett fall från EU-domstolen, Hervis-målet¹¹³, som meddelades den 5 februari 2014 visade på att regler som formellt är utformande på ett neutralt sätt i praktiken kan leda till negativ särbehandling som inte är acceptabel. Målet behandlade en viss omsättningsskatt i Ungern som medförde en negativ särbehandling av Hervis ungerska bolag, en sportbutikskedja. Reglerna var utformande på så vis att skatten för samtliga bolag som bedrev en viss verksamhet i Ungern togs ut på samma villor. Skattesatsen var progressiv och blev högre beroende på hur många ungerska juridiska personer som fanns i koncernen, ju fler, desto högre. Hervis var tvungna att betala högre progressiv skatt än sina konkurrenter eftersom de ingick i en koncern med ett österrikiskt moderbolag som i sin tur ägde andra ungerska juridiska personer verksamma inom livsmedelsbranschen.

2.7 Tillämpningsproblematik och kritik

Reglerna i 24 kap. 10 a-f §§ IL har varit föremål för massiv kritik både inom riket och från EU-kommissionen. Hultqvist har uttalat att reglerna har en inneboende brist som innebär att tillämpningen blir fiskal och att någon objektiv tolkning inte går att göra av reglerna.¹¹⁴

Ventilen i 24 kap. 10 e § IL är tillämplig när skuldförhållandet som ligger till grund för ränteutgiften är huvudsakligen affärsmässigt motiverat. Vad som ingår i begreppet affärsmässigt motiverat råder det olika uppfattning om beroende på vem som tillfrågas. I propositionen¹¹⁵ framkommer att en bedömning ska göras utifrån samtliga relevanta omständigheter. Samtidigt sägs, att i de transaktioner som bedöms ska det ligga sunda företagsekonomiska och affärsmässiga överväganden, utöver eventuella skatteeffekter för att de ska vara affärsmässigt motiverade. Transaktioner som gäller interna förvärv av delägarätter kan innehålla flera affärsmässiga skäl och i propositionen ges exempel på en rent intern omstrukturering som omfattas av ventilens bestämmelse. HFD har i sin tur gjort skillnad på organisatoriska och affärsmässiga skäl och gjort bedömningen att organisatoriska skäl inte ingår i affärsmässiga skäl.¹¹⁶ Enligt Hultqvist bör även skatteskal ingå i affärsmässiga skäl. Att inte låta skatteskal ingå i termen innebär att den ges en annan innebörd än vad den har i det vardagliga språkbruket. Han menar att begreppet affärsmässigt varken rättsligt eller allmänspråkligt med klarhet utesluter skatteskal.¹¹⁷ Hultqvist uttalar också att förarbetena är vaga och att det är uppenbart att avsikten är att skapa stort utrymme för egna bedömningar och därmed i praktiken även godtycke.¹¹⁸

---

¹¹³ C-385/12.

¹¹⁴ Hultqvist, EU-kommissionen och HFD om ränteavdragsbegränsningen, 2015.

¹¹⁵ Prop. 2008/09:65 s. 68 f.

¹¹⁶ HFD 2011 ref. 90 I-V.

¹¹⁷ Hultqvist, SvSkT 2012, s. 140.

¹¹⁸ Hultqvist, "Förhandsbesked om ränteavdragsbegränsningar".

I HFD 2011 ref. 90 I motsätter sig justitieråd Ståhl uppfattningen att organisatoriska skäl och affärsmässiga skäl bör skiljas åt. Ståhl menar att både lagens utformning och förarbetena talar för att även organisatoriska skäl ingår i affärsmässiga skäl. En bedömning måste göras om de organisatoriska skälen motiverar ett förvärv, samt hur starka de organisatoriska skälen i så fall är i förhållande till de skatteskäl som eventuellt också föreligger.¹¹⁹ Även EU-domstolen delar denna uppfattning och har uttalat att varken skattefördelar eller organisatoriska skäl utgör en grund för att en transaktion inte skulle vara legitim eller verklig med hänvisning till SIAT-domen (C-318/10).¹²⁰ Enligt Skatteverkets bedömning bör en samlad bedömning göras av samtliga omständigheter som föreligger. I denna bedömning ingår att även långivarens funktion måste bedömas vara affärsmässigt motiverad. Det räcker således inte med att enbart gäldenärens situation anses vara affärsmässigt motiverat.¹²¹

Förutom att begreppet affärsmässigt motiverat ska bedömas ska även en bedömning göras om det är huvudsakligen, alltså till mer än 75 procent, affärsmässigt motiverat. För att en bedömning ska kunna göras om något är motiverat till 75 procent krävs att det är mätbart. Enligt Pålsson är affärsmässigt motiverat inte mätbart även om det finns tillgång till en definition av begreppet affärsmässigt motiverat. För att något ska vara mätbart krävs exempelvis att det går att fastställa 75 procent av en yta eller användning. En motivering kan enligt Pålsson aldrig kvantifieras. Av detta drar Pålsson slutsatsen att rekvisitet måste ges en kvalitativ och inte en kvantitativ tolkning och att förhållandet mellan affärsmässiga skäl och andra skäl inte kan uttryckas genom en matematisk precision samt att skattefördelar inte behöver utesluta affärsmässiga skäl.¹²²

Kritiken och tillämpningsproblematiken gällande ränteavdragsbegränsningsreglerna fick till följd att företagsskattekommittén i juni 2014 lämnade ett förslag till ett nytt system för bolagsbeskattningen. Förslaget innehöll två delar. Den första delen innebar ett slopande av negativa finansnetton genom att finansiella kostnader bara får dras av i den mån de motsvarar finansiella intäkter. Den andra delen av förslaget innehöll ett schablonmässigt avdrag för alla finansieringskostnader, ett finansieringsavdrag som innebär att 25 procent av företagets hela skattemässiga resultat skulle få dras av. Avdraget skulle likställas med en sänkning av bolagsskattesatsen med 5,5 procentenheter.¹²³ Skatteverket har i ett remissvar uttalat att nuvarande regler är ytterst komplicerade att tillämpa för såväl företagen som för Skatteverket, vilket har skapat många kostsamma tvister dem emellan. Om reglerna skulle ersättas med nya effektivare regler hade det enligt Skatteverket inneburit stora fördelar. Det är dock av yttersta vikt att dessa regler blir så

---

¹¹⁹ HFD 2011 ref. 90 I.

¹²⁰ Hultqvist, ”Förhandsbesked om ränteavdragsbegränsningar”.

¹²¹ Dnr 131 157328-09/111

¹²² HFD 2011 ref. 90 II.

¹²³ SOU 2014:40

tydliga och lättförståeliga som möjligt för att undvika osäkra tolkningar även i framtiden. Nuvarande förslag innehåller än så länge för komplicerade regler.¹²⁴ Från EU-kommissionen har kritik riktats mot att reglerna strider mot etableringsfriheten i artikel 49 EUF. Enligt kommissionen innebär reglerna en negativ särbehandling av gränsöverskridande transaktioner. Av 20 förhandsbesked som lämnades av Skatteverket under 2013 avsåg endast ett, räntebetalningar mellan två svenska företag, detta lån beviljades som avdragsgillt. De andra 19 avsåg gränsöverskridande räntebetalningar. Samtliga transaktioner som innebar en beskattning med lägre än 21 procent nekades avdrag.¹²⁵

Tvärt emot vad som fastslagits i bland annat HFD 2011 ref. 90 I-V anser EU-kommissionen att ränteavdragsbegränsningarna inte är förenliga med EU-rätten.¹²⁶ EU-kommissionen mottog under 2012 flera klagomål på de svenska ränteavdragsbegränsningsreglernas förenlighet med EU-rätten, av svenska bolag. Detta ledde till att kommissionen startade en utredning, en s.k. EU Pilot, vilket är ett informellt förfarande som föregår ett eventuellt formellt överträdelseförfarande.¹²⁷

Den 26 november 2014 lämnade EU-kommissionen in en formell underrättelse till Sverige angående regelverket. I underrättelsen framkom att reglerna strider mot etableringsfriheten i EUF-fördraget och att Sverige genom att anta och bibehålla lagstiftningen har gjort sig skyldig till ett fördragsbrott. I och med detta inledde kommissionen även ett överträdelseförfarande mot Sverige, vilket om Sverige inte ändrar reglerna kan leda till att kommissionen hänskjuter frågan vidare till EU-domstolen.¹²⁸

EU-kommissionen drar i sin formella underrättelse slutsatsen att ränteavdragsförbudet inte tillämpas på konventionellt beskattade inhemska koncerner i realiteten. Det är i synnerhet de koncerner som har bolag i andra medlemsländer som träffas av reglerna och därmed också missgynnas i jämförelse. Detta gör att koncerner avskräcks från gränsöverskridande etablering vilket bidrar till en särbehandling som enligt EU-kommissionen utgör en inskränkning av etableringsfriheten.¹²⁹

Enligt EU-rätten kan en överträdelse av etableringsfriheten rättfärdigas under vissa omständigheter. En inskränkning av etableringsfriheten kan motiveras om den är avsedd att förhindra rent fiktiva upplägg som har arrangerats i syfte att undgå skatt, lagstiftning mot skatteflykt.¹³⁰ För att lagstiftning ska kunna rättfärdigas krävs också att den är proportionerlig och inte går utöver vad som är nödvändigt. Kommissionen anser att de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna är lämpade för att förebygga missbruk och skatteflykt och

---

¹²⁴ Dnr 131 367098-14/112

¹²⁵ Hultqvist, EU-kommissionen och HFD om ränteavdragsbegränsningen.

¹²⁶ Våljemark, Skattenytt 2015, s.200

¹²⁷ Våljemark, Skattenytt 2015, s.202.

¹²⁸ Våljemark, Skattenytt 2015, s.200

¹²⁹ Våljemark, Skattenytt 2015, s.200 f.

¹³⁰ Hultqvist "Förhandsbesked om ränteavdragsbegränsningar".

samtidigt behålla en välavvägd fördelning av beskattningsrätten. De anser dock inte att reglerna är proportionerliga då de inte uppfyller de grundläggande kraven på rättssäkerhet. Detta innebär att reglerna enligt kommissionen inte kan rättfärdigas.¹³¹

Utgångspunkten i svensk rätt är att HFD:s praxis bör följas. Domar från HFD kan dock förlora sin betydelse om EU-domstolen eller Europadomstolen kommer med klagörande praxis.¹³²

---

¹³¹ Väljemark, Skattenytt 2015, s.201.

¹³² Kristoffersson, SvSkT 2011, s.849.

3 Rättspraxis

3.1 Inledning

Hittills har inget verkligt mål prövats av HFD gällande ränteavdragbegränsningsreglerna. Däremot har ett antal förhandsavgöranden om vad som ska anses utgöra affärsmässiga skäl tagits upp.¹³³ Bland annat avgjordes den 30 november 2011 ett antal förhandsbesked som är av betydelse för tillämpningen av ränteavdragsbegränsningsreglerna. HFD konstaterar att ventilen ska tillämpas restriktivt både av konkurrensskäl samt för att motverka att det svenska skatteunderlaget urholkas.¹³⁴ HFD har fastslagit att affärsmässighet endast förelåg i ett fåtal fall. Ett av fallen behandlade ett internt företagsförvärv som föregåtts av ett externt förvärv. Ett annat fall en kontant nyemission som finansierades med lånade medel.¹³⁵

3.2 Ränteavdrag tillåtet

3.2.1 HFD 2011 ref. 90 I

I HFD 2011 ref. 90 I bedömde HFD att ventilen var tillämplig och att avdrag för ränteutgifter därmed fick göras. Förutsättningarna i målet var att ett svenskt bolag i det följande benämnt Holding ägde samtliga aktier i det svenska bolaget X AB. Aktierna ägdes via Holdings filial i Finland och förvärvades år 2008 i samband med att ett amerikanskt bolag, benämnt Y Inc, köpte upp X AB. Y är yttersta moderbolag i koncernen där förutom Holding, även bolag Z Inc ingår. Holding förvärvade då X AB från Z Inc och finansierade köpeskillingen delvis genom räntebärande reverser som utställdes av Holding till bland annat ett luxemburgskt bolag tillhörande Y-koncernen.

HFD bedömde ventilen tillämplig med hänsyn till att Holdings förvärv av andelarna i X AB föregicks av ett externt förvärv. Det interna förvärvet framstod enbart som ett led i att foga in X AB i intressegemenskapen. Externa förvärv kan enligt HFD som regel antas ske av affärsmässiga skäl. Att finansiera förvärvet genom ett lån från ett närstående företag till en lägre kostnad än ett externt lån, kan enligt HFD inte strida mot sunda företagsekonomiska och affärsmässiga överväganden.

3.2.2 HFD 2011 ref. 90 V

A AB är ett moderbolag till X AB som är ett holdingbolag för en del av de svenska och utländska dotterbolagen som ingår i koncernen. X AB köpte år 2008 samtliga andelar i koncernbolaget Y AB av ett annat bolag inom koncernen. Finansieringen av förvärvet gjordes genom ett koncerninternt lån

---

¹³³ Lodin m.fl. Inkomstskatt, s. 440.

¹³⁴ Hultqvist, SvSkT 2012, s.124.

¹³⁵ Lodin m.fl. Inkomstskatt, s. 441.

från det belgiska rörelsedrivande bolaget Z. Skälet för köpet uppgavs huvudsakligen vara skattemässigt, då de önskade få avdrag för ränteutgiften i Sverige. Ett annat dotterbolag till X AB, det litauiska bolaget Q, hade visat svaga resultat. Koncernen övervägde att låta Q genomföra en riktad nyemission till X AB för att inte riskera att Q skulle försättas i konkurs eller hamna i betalningssvårigheter. Finansieringen skulle ske genom att X AB skulle ta upp ytterligare ett lån från Z. På grund av NID-systemet riskerade beskattningen av räntorna hos Z att komma att understiga tio procent.

HFD gjorde bedömningen att X AB:s förvärv av andelarna i Q genom en nyemission på grund av det svaga resultatet och därmed behovet av kapitaltillskott var affärsmässigt motiverat enligt den mening som avses i kap. 24 IL. HFD anförde att då intern finansiering av utgifter för driften sker till lägsta möjliga kostnad får det anses vara affärsmässigt motiverat. Vad gäller det andra lånet på grund av X AB:s förvärv av andelarna i Y AB är det inte affärsmässigt motiverat då det övervägande skälet anses vara skattemässigt.

3.2.3 HFD 2011 not. 3

X AB ingår i en koncern där ett schweiziskt bolag Y är yttersta moderbolag. Koncernen innehåller bland annat varumärket A och är verksamt inom konfektionsbranschen. Under åren 2007-2008 genomförde koncernen ett uppköp av aktierna i konfektionsföretaget AAB. Aktier som numera ägs av X AB. Y bildade år 2007 ett Luxemburgskt bolag B.S.A. med uppköpet som ändamål. B.S.A. inledde förhandlingar med tre av de dåvarande huvudägarna till AAB gällande förvärv av deras aktier. Huvudägarna som tillsammans ägde 39 procent av aktierna direkt eller indirekt var till en början inte intresserade av att avyttra sina aktier till B.S.A. För att komma åt aktierna började B.S.A. istället att förvärva aktierna på börsen samtidigt som de lämnade ett offentligt uppköpserbjudande. Detta ledde till att B.S.A. i januari 2008 direkt eller indirekt hade förvärvat drygt 95 procent av aktierna i AAB för sammanlagt ca. 5,5 miljarder kronor. 9,68 procent av aktieinnehavet i AAB var ett indirekt aktieinnehav som ägdes via CAB, ett bolag som B.S.A. under januari 2008 förvärvat från en av huvudägarna i AAB. Senare under 2008 och 2009 förvärvades resterande del av aktierna genom bland annat tvångsinlösen. I maj 2008 omstrukturerades ägandet genom att B.S.A:s direktägda aktier i AAB, motsvarande ca. 90 procent förvärvades av CAB. Efter förvärvet ändrade CAB namn till nuvarande X AB. Bakgrunden till förvärvet var att låta ett holdingbolag med lokal förankring stå som ansvarig för den strategiska och internationella utvecklingen, samt som långsiktig ägare av varumärket A. Förvärvet av aktierna skedde för samma pris per aktie som B.S.A. erlagt vid uppköpet och finansierades bland annat genom ett externt banklån och eget kapital. X AB som då fortfarande var CAB avtalade även med Y om ett lån på 930 miljoner kronor. Räntan på lånet beskattas i Schweiz med en räntesats understigande tio procent.

HFD fastslog att ventilen är tillämplig på de aktuella ränteutgifterna. Som skäl hänvisades till HFD 2011 ref. 90 där bedömningen gjorts att ventilen kan vara tillämplig på interna förvärv som har föregåtts av externa förvärv under vissa förutsättningar. HFD anförde att externa förvärv oftast görs i konkurrens med andra och i regel kan antas ske av affärsmässiga skäl.

HFD konstaterade vidare att finansieringskostnaden är en viktig faktor för lönsamheten i affären och kan i många fall till och med vara avgörande för om en affär över huvud taget kommer till stånd. Att välja att låna från ett närstående bolag i ett lågskatteland till en lägre kostnad än om finansieringen hade skett externt, kan enligt HFD inte strida mot sunda företagsekonomiska och affärsmässiga överväganden. Interna förvärv som föregåtts av externa förvärv omfattas normalt av ränteavdragsbegränsningsreglerna. Det interna förvärvet framstår i detta fall både tidsmässigt och i övrigt enbart som ett led i att få med bolaget som har förvärvats i intressegemenskapen. Ventilen bör därför vara tillämplig på förvärvet enligt HFD.

3.2.4 HFD mål nr 6062-11

I målet bedömde HFD ventilen tillämplig med motiveringen att det interna förvärvet föregicks av ett externt förvärv och enbart var en del i ledet för att foga in det förvärvade bolaget i intressegemenskapen. Omständigheterna är inte redovisade på grund av sekretess i målet.

3.2.5 Sammanfattning av rättspraxis

Interna förvärv som normalt omfattas av ränteavdragsbegränsningsreglerna enligt HFD kan undantas om de föranleds av ett externt förvärv. Avgörande är då att det interna förvärvet både tidsmässigt och i övrigt enbart är ett led i förvärvet för att foga in det nya bolaget i intressegemenskapen. Enligt HFD kan externa förvärv som regel antas ske av affärsmässiga skäl, varpå interna förvärv som föregås av ett externt förvärv men som sker på grund av finansieringsskäl också kan antas ske av affärsmässiga skäl. HFD konstaterar även att finansieringskostnaden är avgörande. Om bolag får en lägre kostnad genom att låna internt istället för externt kan det inte strida mot sunda företagsekonomiska och affärsmässiga överväganden. Även en kontant nyemission ansågs affärsmässigt motiverad då bolaget var i behov av kapitaltillskott. Som skäl angavs att nyemissionen innebar att en intern finansiering gav den lägsta kostnaden varpå det ansågs affärsmässigt motiverat. HFD anför vidare att skuldförhållanden som uppkommit övervägande på grund av skattemässiga skäl inte är affärsmässigt motiverade.

3.3 Ränteavdrag ej tillåtet

3.3.1 Dnr 38-13/D

I ett förhandsbesked¹³⁶ meddelat av skatterättsnämnden i april 2014 nekades ett kommunalägt bolag avdrag för ränteutgifter till kommunen med stöd av ventilen. X AB ansåg att skuldförhållandena var huvudsakligen affärsmässigt motiverade och frågade därför om avdrag för ränteutgifter kunde medges med stöd av ventilen. Förutsättningarna i fallet berörde ett bolag X som ägdes av kommunen Y. Bolaget X ägde i sin tur flera dotterbolag som var i ständigt behov av kapital för finansiering av investeringar och pågående projekt. Upplåningen inom koncernen skedde enbart av bolag X som i sin tur lånade ut medel till dotterbolagen. Lånen från kommunen togs från kommunens överlikviditet som inte kunde förväntas bestå. Lånen från kommunen skulle därför inte förnyas utan istället vid behov ersättas av externa lån. Tre lån som hade sitt ursprung i bolag X upplåning hos kommunen hade varit föremål för ansökan om förhandsbeskedet. Lånen hade med i stort sett oförändrade villkor vidareutlånats till två av dotterbolagen till X för att användas till finansiering. X AB hade även lämnat utdelning till kommunen för räkenskapsår 2011 och fått aktieägartillskott för år 2010 och 2012 av kommunen.

Bolaget X anförde att bakgrunden till att finansieringen inte hade skett via tillskott utan genom lån var av praktiska skäl. Enligt bolaget kunde ett lån regleras efter en överenskommelse mellan parterna. En återbetalning av tillskott genom utdelning å andra sidan behövde följa bestämmelserna om värdeöverföringar och vinstutdelningar som finns uppställda för aktiebolag.

Skatterättsnämnden meddelar att finansieringen inte är affärsmässigt motiverad med bakgrund i att finansieringen lika gärna hade kunnat ske genom ett tillskott som avses i 24 kap. 10 e st. 3 § IL. Ytterligare ett skäl enligt skatterättsnämnden är att lånen i detta fall inte är kortfristiga.¹³⁷

3.3.2 Dnr 71-13/D

I ett förhandsavgörande den 16:e april 2014 meddelade skatterättsnämnden att ventilen inte var tillämplig och att X AB därför inte fick göra avdrag för ränteutgifterna. X AB ingick i koncernen Y och betalade räntor på två olika lån till ett utländskt bolag inom koncernen, Y SA.

I målet framkommer att vid en bedömning av affärsmässigheten är det av särskild vikt om intressegemenskapen bedriver reell ekonomisk verksamhet i landet där långgivaren är etablerad. Det är också av intresse om ränteutgifterna är stora i jämförelse med ränteutgifterna på lån från företag i högskatteländer. Ytterligare en viktig faktor är hur finansieringsstrukturen ser ut, om valet har bidragit till en väsentlig skatteförmån. HFD anför vidare att enbart det faktum

---

¹³⁶ Dnr 38-13/D

¹³⁷ Dnr 38-13/D

att det ska beaktas om ett tillskott hade kunnat lämnas räcker inte, utan skuldförhållandet ska ställas inför en allsidig prövning. Bedömningen för lämnande av tillskott ska vidare göras även från företag högre upp i intressegemenskapen. Viktigt att beakta är dock om de affärsmässiga övervägandena skulle påverkas negativt av om finansieringen istället hade skett genom tillskott och i så fall konsekvenserna av detta.

3.3.3 HFD 2011 ref. 90 II

I HFD 2011 ref. 90 II ansåg HFD att förvärvet inte var affärsmässigt motiverat i den mening som avses enligt ränteavdragsbegränsningsreglerna trots att omstruktureringen var väl motiverad för den verksamhet som bedrevs. I det följande kommer en redogörelse för omständigheterna.

Ett svenskt helägt dotterbolag, X AB, med det belgiska moderbolaget, Holding, ingick i en koncern med det franska bolaget YM som yttersta moderbolag. Under år 2008 beslutades det inom koncernen att alla verksamhetsdrivande bolag inom koncernen skulle samlas under ett holdingbolag, vilket blev Holding. De bolag som ingick i den nordiska regionen skulle ägas indirekt genom X AB som var nybildat. I samband med detta förvärvade X AB 25 procent av aktierna i Z AB genom ett externt uppköp som finansierades med egna medel. YM förvärvade resterande 75 procent av aktierna i Z AB, vilket finansierades genom ett lån från Holding. Enligt det belgiska systemet fick avdrag göras för ränta på riskkapital, ett så kallat NID-system. Trots att den belgiska bolagsskatten uppgick till 33,99 procent innebar NID-systemet att beskattningen av räntorna hos Holding understeg tio procent.

HFD anförde även att en tillämpning av ränteavdragsbegränsningsreglerna i 24 kap. IL inte strider mot ränte- och royaltydirektivet. Ränte- och royaltydirektivet är ett gemensamt beskattningssystem för räntor och royalties som betalas mellan närstående företag. Skatterättsnämnden prövade om ränte- och royaltydirektivet¹³⁸ utgör hinder för att tillämpa ränteavdragsbegränsningsreglerna i 24 kap. 10 a-f § IL. Skatterättsnämnden uttalade att ett avdragsförbud kunde jämföras med beskattning som omfattas av direktivet men ansåg att ränteavdrags-begränsningsreglerna utgjorde en nationell skatteflyktsbestämmelse som är tillåten enligt ränte- och royaltydirektivet. HFD höll med skatterättsnämnden och anförde EU-domstolens mål C-397/09, Scheuten Solar Technology som skäl. I målet prövades om en tysk bestämmelse om företagsskatt stred mot ränte- och royaltydirektivet. Enligt bestämmelsen fick låneräntor som ett bolag i en medlemsstat betalade till ett närstående bolag i en annan medlemsstat tas med i underlaget när beräkningen av företagsskatten gjordes i det förstnämnda bolaget. EU-domstolen slog fast att syftet med direktivet är att säkerställa att det som har rätt till ränta som har uppkommit i en medlemsstat som inte är

---

¹³⁸ 2003/49/EG

hemviststat undantas från skattskyldighet i räntans källstat. Detta för att gränsöverskridande räntebetalningar ska undvika att drabbas av juridisk dubbelbeskattning. Förbudet mot beskattning i källstaten avser dock enbart borgenärens skattemässiga situation. EU-domstolen slog fast att den tyska bestämmelsen endast avsåg att fastställa beskattningsunderlaget för gäldenären och att detta inte medförde att den som har rätt till räntorna beskattades för dem. De fann därför att ränte- och royaltydirektivet inte utgjorde hinder för en bestämmelse som innebär att räntebetalningar tas med i låntagarens beskattningsunderlag.

En prövning gjordes även om A AB:s avdragsbegränsning av räntorna till det belgiska moderbolaget utgjorde ett hinder mot etableringsfriheten. HFD fastslog att de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna inte innebär en inskränkning i etableringsfriheten och hänvisade till mål C-231/05 Yy AA och C-403/03 Schempp. I mål C-231/05 behandlades de finska koncernbidragsreglerna. EU-domstolen uttalade där att en medlemsstat har rätt att villkora avdrag för koncernbidrag genom att uppställa krav på hur koncernbidraget ska behandlas i mottagarens hemstat. HFD menar att denna typ av resultatutjämnning får anses ha relevans även när det gäller andra avdragsbestämmelser än koncernbidrag. I mål C-403/03 slog EU-domstolen fast att olikheter i medlemsstaternas lagstiftning som leder till negativa skattemässiga konsekvenser inte står i konflikt med fördragsbestämmelserna om fri rörlighet. HFD menar, att avdragsbegränsningsreglerna inte är tillämpliga på räntebetalningar till mottagare i Sverige som erlägger full bolagsskatt men på mottagare i länder där räntor beskattas med mindre än tio procent får anses vara en sådan olikhet i lagstiftningen som enligt EU-domstolen inte strider mot fördragsbestämmelserna.

3.3.4 HFD 2011 ref. 90 II

Precis som i HFD 2011 ref. 90 II fann HFD i mål 2011 ref. 90 III att även om den interna omstruktureringen var väl motiverad i verksamheten var den inte affärsmässigt motiverad i den mening som avses i 24 kap. IL.

Förutsättningarna var att det svenska bolaget X AB ingick i en koncern där det yttersta moderbolaget hade sitt säte i Tyskland. X AB köpte 2002 av sitt närmaste moderbolag, Holding, samtliga aktier i det svenska bolaget Y för 45 miljoner kr. Y AB överförde sedan sin verksamhet till X AB, varpå bolagen fusionerades. Finansieringen av köpet gjordes genom ett lån från bolag Z SA, ett luxemburgskt bolag som i princip var helägt av Holding. X AB ingick ett avtal med ett dotterbolag till Z AB som även det hade sin hemvist i Luxemburg i samband med upptagandet av lånet. Avtalet reglerade att dotterbolaget skulle tillskjuta ett visst belopp till X AB mot att dotterbolaget var berättigat till en viss procent av X AB:s resultat. Detta innebar att räntorna som betalades från X AB till Z SA inte ansågs vara intäkter hänförliga till Luxemburg, varpå de inte blev skattepliktiga för Z SA. År 2009 förnyades avtalet med i princip

oförändrade villkor. Den löpande räntan ska enligt avtalet årligen betalas till långivaren på beloppet som efter upplupna räntor har ökat till 74 miljoner kronor.

HFD fann att ett belopp hänförligt till andelsförvärvet aldrig kunde uppgå till mer än vad beloppet uppgick till vid själva förvärvet, detta kan alltså inte räknas upp med ränta. Då förvärvet inte ansågs vara affärsmässigt motiverad enligt kap. 24 IL får ingen del av räntan dras av. Precis som i HFD 2011 ref. 90 II anförde HFD med samma motivering att ränteavdragsbegränsningsreglerna inte strider mot artikel 49 i EUF-fördraget om fri etablering.

3.3.5 HFD 2011 ref. 90 IV

I målet ingick X AB som ett vilande dotterbolag till ett annat svenskt bolag Z AB med ett belgiskt bolag som yttersta moderbolag i koncernen, Y SA. Koncernen planerade en omstrukturering för att konsolidera hela ägandet till ett holdingbolag. I holdingbolaget skulle koncernledningsfunktioner för samtliga bolag inom Norden och Baltikum i koncernen att samlas. Y SA skulle förvärva alla aktierna i X AB från Z AB för att därefter låta X AB i sin tur förvärva aktierna i Z AB av Y SA. Till sist skulle X AB förvärva alla dotterbolag till Z AB. Finansieringen av X AB:s förvärv skulle ske genom ett lån från ett annat dotterbolag till Y SA, det belgiska koncernbolaget International. Den effektiva beskattningen av räntorna på lånet skulle på grund av det belgiska NID-systemet understiga tio procent, varpå X AB ville veta om förvärvet kunde anses vara huvudsakligen affärsmässigt motiverat.

Även i detta fall finner HFD att även om omstruktureringen är väl motiverad för den verksamhet som bedrivs så anses inte förvärvet affärsmässigt motiverat i den mening som avses i 24 kap. IL med samma motivering som i tidigare fall.¹³⁹

Även vad gäller om bestämmelserna står i strid med etableringsfriheten i artikel 49 EUF eller ränte- och royaltydirektivet så kommer HFD till samma slutsats som i ovan nämnda mål, alltså att ränteavdragsbestämmelserna inte står i strid med någon av dessa bestämmelser.

3.3.6 HFD mål nr 7649-09

Precis som i tidigare mål¹⁴⁰ ansåg HFD i mål nr 7649-09 att förvärv av andelar inom den aktuella intressesfären var ett led i en intern omstrukturering. Trots att omstruktureringen i verksamheten var väl motiverad var den inte affärsmässigt motiverad i den mening som avses i 24 kap. IL enligt HFD. Omständigheterna i målet är på grund av sekretess inte angivna.

3.3.7 Sammanfattning av rättspraxis

---

¹³⁹ Se. HFD 2011 ref. 90 II och III.

¹⁴⁰ Se. HFD 2011 ref. 90 II, III, IV.

Omstruktureringar som är väl motiverade i verksamheten innebär inte att de är affärsmässigt motiverade i den mening som avses i 24 kap. IL. HFD skiljer här mellan affärsmässiga och organisatoriska skäl och menar att organisatoriska eller skattemässiga skäl inte är affärsmässiga. Som stöd menar HFD att omstruktureringar oftast är en intern angelägenhet som visserligen kan förbättra koncernens konkurrensförmåga men inte innebär att någon affär görs med en extern oberoende part. Det koncerninterna förvärvet innebär då att det inte sker någon ökad skuldbelastning i koncernen som helhet men kan ändå innebära lägre skattekostnad. Sådana omstruktureringar menar HFD som regel kan ske genom tillskott istället. En stor avgörande faktor vid bedömningen är därför om finansieringen istället hade kunnat ske genom ett tillskott. Bedömningen av om tillskott hade kunnat lämnas ska vidare enligt HFD göras utifrån hela intressegemenskapen. Att ha i beaktande är dock om de affärsmässiga övervägandena skulle påverkas negativt av om finansieringen istället hade skett genom tillskott och i så fall konsekvenserna av detta. Det räcker inte att enbart göra en prövning utav tillskottet utan HFD anför att en allsidig prövning ska göras av skuldförhållandet. Det är exempelvis av särskild vikt om intressegemenskapen bedriver reell ekonomisk verksamhet i landet där långgivaren är etablerad eller om ränteutgifterna är stora i jämförelse med ränteutgifterna på lån från företag i högskatteländer. Ytterligare en viktig faktor är hur finansieringsstrukturen ser ut, om valet har bidragit till en väsentlig skatteförmån.

Gällande reglernas förenlighet med EU-rätten fastslår HFD att de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna inte innebär en inskränkning av etableringsfriheten. De finner även att en tillämpning av ränteavdragsbegränsningsreglerna i 24 kap. IL inte strider mot ränte- och royaltidirektivet.

4 Analys och tolkning

4.1 Inledning

I det följande kommer en analys utifrån nuvarande rättsläge gällande ränteavdragsbegränsningsreglerna. Analysen är uppdelad efter uppsatsens tre frågeställningar och kommer att behandla tidigare framfört material.

4.2 Går det att bedöma ventilens rekvisit ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat”?

Ventilen i 24 kap. 10 e § IL är tillämplig när skuldförhållandet som ligger till grund för ränteutgiften är huvudsakligen affärsmässigt motiverat. För att kunna avgöra tillämpligheten måste alltså vad som är affärsmässigt motiverat både kunna fastställas men också kunna mätas. Det ska dessutom kunna mätas så exakt att det går att avgöra om det är huvudsakligen, dvs. 75 procent, affärsmässigt motiverat. För att något ska kunna mätas krävs att det är mätbart. Det framgår varken i lagtext eller förarbeten hur affärsmässigt motiverat ska mätas. Det kan därför anses aningen godtyckligt att överlåta denna mätning till Skatteverket och domstolarna utan att ge dem något fastställt mätinstrument. Pålsson anser att en motivering aldrig kan kvantifieras. Att då använda affärsmässigt motiverat i samband med ett kvantifierande begrepp är därför inte lämpligt i ett lagstiftningssammanhang. Syftet med en sådan motivering kan inte vara annat än att försöka hindra företag från att komma runt regelverket och istället lämna över bedömningen av varje enskilt fall till Skatteverket och domstolarna. Med lite vilja kommer såväl Skatteverket som domstolarna att kunna hitta skäl som de inte anser vara affärsmässiga och göra bedömningen att de skälen utgör mer än 25 procent i princip varje enskilt fall. Anledningen är att vad som utgör affärsmässiga skäl inte är klarlagt. I lagtexten framkommer ingen vägledning om vad begreppet innefattar förutom att det särskilt ska beaktas om finansieringen istället hade kunnat ske genom ett tillskott. I propositionen framkommer att en bedömning ska göras utifrån samtliga omständigheter och att transaktionerna som bedöms ska grunda sig i sunda företagsekonomiska och affärsmässiga överväganden utöver eventuella skatteeffekter för att de ska vara affärsmässigt motiverade. För företag måste alla omständigheter som bidrar till ökad lönsamhet anses vara företagsekonomiska. Transaktioner som företas innefattar dessutom ofta flera konsekvenser. Koncerninterna lån kan vara företagsekonomiska på många sätt även om skatteeffekten inte räknas med men skatteeffekten är fortfarande också ett faktum som ett led i hela transaktionen. Enligt Hultqvist innebär att inte låta skatteskal ingå i affärsmässiga skäl att termen ges en annan innebörd än vad den har i det vardagliga språket. Det blir dessutom en omöjlighet att göra bedömningen om hur stor del som är skatteskal och hur stor del som är affärsmässiga skäl när allting är en del av transaktionens konsekvenser.

Utöver denna problematik har HFD i sin bedömning gjort skillnad på organisatoriska och affärsmässiga skäl och gjort bedömningen att organisatoriska skäl inte ingår i affärsmässiga skäl. Detta trots att en ren intern omstrukturering innefattas av ventilens bestämmelse enligt ett exempel i propositionen. Ur ett företags synvinkel torde organisatoriska skäl precis som skatteskal ingå i företagsekonomiska och affärsmässiga överväganden. Detta innebär att affärsmässigt motiverad verkar ha minst tre olika definitioner, varav lagtexten inte stödjer någon av definitionerna mer än någon annan. Det finns ingenting i varken lagtexten eller förarbetena som talar för att organisatoriska skäl inte ingår i affärsmässiga skäl. Det enda som framgår av lagtexten är att det särskilt ska beaktas om finansieringen istället hade kunnat ske via ett tillskott när bedömningen görs. Bedömningen av om tillskott hade kunnat lämnas istället ska göras utifrån hela intressegemenskapen. Det innebär att det räcker med att ett tillskott hade kunnat lämnas från något bolag i intressegemenskapen och alltså inte enbart från det långivande bolaget. Denna bedömning skulle inte minst i större koncerner kräva ett oändligt utredningsarbete och därmed säkerligen ännu fler bedömningsfrågor. I propositionen framkommer att reglerna ska tillämpas restriktivt på grund av konkurrensskal samt för att inte riskera ett urholkande av det svenska skatteunderlaget. Själv är jag av den uppfattningen att antingen uppfyller man kraven för en regel eller så gör man det inte och ställer mig därmed frågande till att en regel ska tillämpas mer restriktivt än en annan. Troligtvis är det detta som bidragit till att HFD gjort bedömningen att skäl som normalt innefattas i affärsmässighet inte innefattas i detta sammanhang. Sammantaget innebär detta enligt min mening att en bedömning av rekvisitet ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat” inte går att göra, åtminstone inte på ett rättssäkert sätt.

4.3 Är ventilen i 24 kap. 10 e § IL förenlig med legalitetsprincipen?

Legalitetsprincipen innehåller ett s.k. föreskriftskrav som innebär att skatt ska ha stöd i lag. För att en lag ska vara förenlig med legalitetsprincipen ska den vara förutsebar. Att som företagare kunna förutse om transaktionen kommer att bedömas som huvudsakligen affärsmässigt motiverat eller inte är näst intill omöjligt i dagens rättsläge. Begreppet saknar en definition i lagtexten och i propositionen ges en helt annan definition än den som är vedertagen i det allmänna språkbruket. Enligt legalitetsprincipens bestämdhetskrav ska lagen vara tydligt utformad för att undvika eventuella oklarheter i lagstiftningen. Ventilen kan inte anses tydligt utformad då den inrymmer ett stort utrymme för egen tolkning. För företagare är det självklart att såväl organisatoriska- som skatteskal är motiv som är affärsmässigt motiverade. Innefattas inte dessa skäl borde det tydligt framgå i lagtexten för att inte skapa oklarheter och bedömningsproblem. Att istället hämta ledning från förarbetena räcker föga. Precis som Hultqvist skriver är förarbetena vaga och det är uppenbart att avsikten är att skapa stort utrymme för egna bedömningar och därmed i

praktiken även godtycke.

Allt för vag lagstiftning skapar också konstitutionella problem då lagstiftningsmakten i princip flyttas från riksdagen till Skatteverket och domstolarna. Som lagen är utformad är det i stort sett helt upp till Skatteverket och domstolarna att göra sin egen bedömning av om reglerna är tillämpbara eller ej. Legalitetsprincipen föreskriver att skatt ska meddelas genom lag. Skatt ska således inte meddelas av varken Skatteverket eller domstolarna utan stöd i lagtexten. Då det inte är möjligt att uttryckligen lagreglera varje tänkbar situation måste lagen i viss mån inrymma tolkningsutrymme. Tolkningen kräver dock ett objektivet stöd i lagtextens ordalydelse. Att exempelvis organisatoriska skäl inte ingår i affärsmässiga skäl går inte att utläsa av lagtexten. Att då på den grunden vägra ränteavdrag är inte förenligt med legalitetsprincipen. Den vaga utformningen av lagen och det stora bedömningsutrymmet gör således att reglerna blir näst intill omöjliga att förutse. Ventilen i 24 kap. 10 e § IL är därmed inte förenlig med legalitetsprincipen enligt min mening.

4.4 Är ränteavdragsbegränsningsreglerna förenliga med etableringsfriheten i artikel 49 EUF-fördraget?

De svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna kan strida mot etableringsfriheten i artikel 49 EUF-fördraget enbart om de gränsöverskridande transaktionerna behandlas sämre än de interna situationerna. De svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna är generellt utformande och riktar sig inte direkt mot utländska mottagare. Trots att bestämmelserna inte direkt riktar sig mot betalningar till utländska mottagare kan en negativ särbehandling föreligga om reglerna i praktiken får sådan effekt att sådana betalningar missgynnas. Den svenska skattesatsen är 22 procent, vilket är klart över det gränsvärde på 10 procent som lagen uppställer. Detta gör att helsvenska koncerner sällan träffas av bestämmelserna, enbart i de fall där mottagaren av räntan är ett investmentföretag, ideell förening, en skattebefriad kommun eller landsting eller en kooperativ förening kan reglerna bli aktuella i Sverige. Det framgår även i förarbetena att syftet med reglerna är att förhindra en urholkning av den svenska bolagsskattebasen. En urholkning av den svenska skattebasen kan främst ske vid gränsöverskridande transaktioner varpå reglerna i stort sett måste ha till syfte att träffa dessa transaktioner. Enbart det faktum att 19 av 20 förhandsbesked under 2013 avsåg gränsöverskridande räntebetalningar säger en del om vilka typer av transaktioner som reglerna har för avsikt att träffa.

I HFD 2011 ref. 90 I-V har en bedömning gjorts att de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna inte strider mot EU-rätten. Utgångspunkten i svensk rätt är att HFD:s praxis bör följas. Domar från HFD kan dock förlora sin betydelse om EU-domstolen eller Europadomstolen kommer med klagande praxis. Sedan HFD:s domar i HFD 2011 ref. 90 I-V har ett antal mål, bland annat Hervis-målet och mål nr 11/00675 avseende de nederländska ränteavdragsbegränsningsreglerna tagits upp i EU-domstolen som bör kunna

påverka utfallet av de svenska ränteavdragsbegränsningarnas förenlighet med EU-rätten. HFD:s domar bör därför ifrågasättas.

Att ett förhandsbesked inte har inhämtats är ytterst märkligt med tanke på att HFD alltid ska inhämta ett förhandsbesked från EU-domstolen om det inte är uppenbart att bestämmelserna inte strider mot EU-rätten. Med EU-domstolens praxis i åtanke samt att ett flertal av domarna i HFD har haft justitieråd med skiljaktig mening kan HFD knappast ha varit helt säkra på sin sak någon gång. De svenska ränteavdragsbegränsningarna innehåller dessutom flera av de brister som de belgiska reglerna visade sig innehålla vid en prövning av EU:s fria rörligheter. En dom som redan var avgjord när HFD gjorde sin bedömning 2011. Ett förhandsbesked torde därför ha inhämtats redan då.

Rättsutvecklingen i EU genom såväl domen i den nederländska högsta instansen som Hervis-målet talar för att Sverige inte längre kan hålla fast vid sitt ställningstagande från 2011. Särskilt med hänsyn till att 2013 års regler innehåller ännu strängare regler, som i än högre grad missgynnar räntebetalningar till utlandet. Att reglerna inte uppfyller de krav på rättssäkerhet som EU-rätten kräver kan utläsas av domarna i SIAT- och Itelcar-målen. I SIAT-målet uttryckte EU-domstolen bland annat att,

”..rättsregler ska vara klara och precisa samt att tillämpningen av dem ska vara förutsebar, i synnerhet om rättsreglerna kan få negativa konsekvenser för enskilda och företag”.

Att de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna inte är klara och precisa är uppenbart. HFD bör med tanke på detta begära ett förhandsavgörande från EU-domstolen. Avgörandet kommer sannolikt innebära att reglerna står i strid med etableringsfriheten.

5 Slutsats

5.1 Inledning

I slutsatsen presenteras mina egna åsikter och reflektioner rörande de tidigare förda resonemangen gällande ränteavdragsbegränsningsreglerna. Avsnittet innehåller även egna kommentarer om vad jag anser behöver göras åt dagens rättsläge.

5.2 Ränteavdragsbegränsningsreglernas framtid

Kritiken som har riktats mot de svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna är inte obefogad. Ventilens rekvisit ”huvudsakligen affärsmässigt motiverat” i 24 kap. 10 e § IL går inte att göra en rättssäker bedömning av. Huvudsakligen är ett kvantifierat begrepp som kräver att något går att mäta. En motivering går inte att mäta. Att använda ett kvantifierande begrepp tillsammans med en motivering är därför inte lämpligt i ett lagtextsammanhang enligt min mening. Detta skapar stora bedömningssvårigheter oavsett om motiveringen i sig är svår att bedöma eller inte. I detta fall blir bedömningsproblematiken än större då det råder delade meningar om vad begreppet affärsmässigt motiverat innebär. I lagtexten framkommer ingen definition av begreppet, likaså är uttalandena i förarbetena vaga. Bedömningsproblematiken har därmed i princip lämnats fri till domstolarna. HFD i sin tur har då konstaterat att skillnad ska göras på organisatoriska skäl och affärsmässiga skäl. En bedömning som starkt går isär med vad företag anser ingå i affärsmässiga skäl. Bedömningen går även isär med det normala svenska språkbruket. Ingen kan förutse att organisatoriska skäl inte ingår i affärsmässiga skäl om inte detta tydligt uttrycks i lagtexten. Domarna blir därför godtyckliga och långt ifrån förutsebara, vilket gör att de kan ifrågasättas ur ett legalitetsperspektiv. Om HFD kan göra bedömningar som står i strid med den allmänt hållna bedömningen av ett rekvisit utan att ha stöd för detta i lagtexten är det enligt min mening inte förenligt med legalitetsprincipen. Ingen kan förutse en sådan handling.

Gällande ränteavdragsbegränsningsreglernas förhållande till EU-rätten är det för mig uppenbart att HFD inte kan vara säkra på att bestämmelserna inte står i strid med EU-rätten. Ett förhandsbesked borde därför ha sökts för länge sedan. Reglernas framtid är i dagsläget oklart. Företagsskattekommitténs förslag, SOU 2014:40, har inte blivit verklighet. Ett nytt förslag väntas, men med tanke på den långa lagstiftningsproceduren lär ett förslag bli verklighet tidigast 2017. Till dess lär företagen fortsatt få gå runt i ovisshet gällande om deras räntor är avdragsgilla eller ej. Fortfarande återstår även att se vad som händer med EU-kommissionens överträdelseförfarande. Kommer regeringen att svara EU-kommissionen med ett s.k. motiverat yttrande och fullföljer EU-kommissionen då genom att starta en fördragsbrottstalan?

Referenslista

Offentliga tryck

Propositioner

Prop. 2012/13:1 Budgetpropositionen för 2013

Prop. 2008/09:65 Sänkt bolagsskatt och vissa andra skatteåtgärder för företag.

Statens offentliga utredningar

SOU 2014:40 Neutral bolagsskatt – för ökad effektivitet och stabilitet

Myndighetspublikationer

Skatteverkets ställningstagande

Dnr 131-117306-13/111 2013-01-25

Dnr 131 157328-09/111 2009-01-29

Finansdepartementets Lagrådsremiss , Effektivare ränteavdragsbegränsningar, 2012.

Remissvar

Skatteverkets remissvar

Dnr 131 367098-14/112 2014-10-22

Advokatsamfundets remissvar

R-2008/0927

Litteratur

Bogdan, Michael, Komparativ rättskunskap, andra upplagan, Stockholm 2003.

Dahlberg, Mattias, Internationell beskattning, Lund 2014.

Dahlman, Christian, Neutralitet i juridisk forskning, Lund 2006.

Gustafsson, Håkan, Dissens - om det rättsliga vetandet, upplaga 1, Göteborg 2011.

Hellner, Jan, Metodproblem i rättsvetenskapen, studier i förmögenhetsrätt, Visby 2001.

Hultqvist, Anders, Affärsmässigt motiverad – en analys av bestämmelserna om ränta på koncerninterna lån. SvSkT 2012, s. 122-141.

Hultqvist, Anders, EU-kommissionen och HFD om ränteavdragsbegränsningen, Blendow Lexnova Expertkommentar Skatterätt 2015.

Hultqvist, Anders, ”Förhandsbesked om ränteavdragsbegränsningar”. Blendow Lexnova Expertkommentar 2014.

Hultqvist, Anders, Legalitetsprincipen och lagtolkning – några reflektioner med anledning av 5/6-delsmålet, Skattenytt 2013, s.10-21.

Korling, Fredrik & Zamboni, Mauro, Juridisk metodlära, Lund 2013.

Kovacs Kal, Miklos, En säkerhetsventil utan säkerhet- en analys av rekvisitet ”affärsmässigt motiverat” i 24 kap. 10 e § IL, Juridisk publikation 2013, s. 229-247.

Kristoffersson, Eleonor, Att använda prejudikat och annan rättspraxis i rättstillämpningen. SvSkT 2011, s.835-849.

Lodin, Sven-Olof, Lindencrona, Gustaf, Melz, Peter, Silfverberg, Christer & Simon-Almendal, Teresa, Inkomstskatt - en läro- och handbok i skatterätt, upplaga 14:2, Lund 2013.

Ohlsson, Fredrik. Dags för HFD att begära ett förhandsavgörande om ränteavdragsbegränsningarna? Skattenytt 2014 s. 650-660.

Peczenik, Aleksander, Juridisk argumentation – en lärobok i allmän rättslära, Lund 1990.

Peczenik, Aleksander, Juridikens teori och metod, Stockholm 1995.

Påhlsson, Robert, Konstitutionell skatterätt, Uppsala 2013.

Samuelsson, Joel & Melander, Jan, Tolkning och tillämpning, Uppsala 2008.

Sandgren, Claes, Rättsvetenskap för uppsatsförfattare, ämne, material, metod och argumentation, upplaga 2, Stockholm 2007.

Sandgren, Claes, Vad är rättsvetenskap?, upplaga 1, Stockholm 2009.

Strömholm, Stig, ”Har den komparativa rätten en metod?”, SvJT 1972 s.456-465.

Tikka, Kari S, Om principer vid tolkning av skattelag, Skattenytt 2004, s.656-663.

Tivéus, Ulf, Lagrådsremiss om ränteavdragsbegränsningar, Skattenytt 2008, s.735-742.

Väljemark, Caroline, EU-kommissionens formella underrättelse: De svenska ränteavdragsbegränsningsreglerna och EU-rätten – var står vi nu? Skattenytt 2015, s.200-214.

Rättsfallsregister

Svenska domstolar

HFD

HFD 2011 ref. 90 I

HFD 2011 ref. 90 II

HFD 2011 ref. 90 III

HFD 2011 ref. 90 IV

HFD 2011 ref. 90 V

HFD 2012 not. 24

HFD 2011 not. 3

HFD mål nr 6062-11

HFD mål nr 7649-09

Förhandsbesked skatterättsnämnden

Dnr 38-13/D

Dnr 71-13/D

Dnr 80-13/D

Internationella domstolar

EU-domstolen

C-385/12, Hervis Sport-és Divatkereskedlemi Kft. Mot Nemzeti Adó-és Vámhivatal Középdunántúli Regionális Adó Főigazgatósága, [2014]

C-294/97, Eurowings [1999]

C-318/10, SIAT [2007]

C-397/09, Scheuten Solar Technology [2011]

C-231/05, Oy AA [2007]

C-403/03, Schempp [2007]

Högsta domstolen i Nederländerna

Mål nr 11/00675 2013-03-01.